

4.6 Kanonická korelační analýza CCA

Zaměření metody CCA

Navržena v 1935 Hotellingem při hledání lineární kombinace jedné skupiny znaků $x = (x_1, \dots, x_q)$, korelující s lineární kombinací druhé skupiny $y = (y_1, \dots, y_p)$.

Cíl: Hledají se *lineární kombinace znaků* obou skupin, tj. hypotetických kanonických proměnných, které vedou k maximálním vzájemným korelacím.

Vznikne *nový souřadnicový systém* vzájemně ortogonálních složek.

V 1. kroku se hledá lineární kombinace x a lineární kombinace y , jejichž korelace je maximální. Tyto lineární kombinace tvoří první složky souřadnicových systémů *kanonických proměnných* pro x a y .

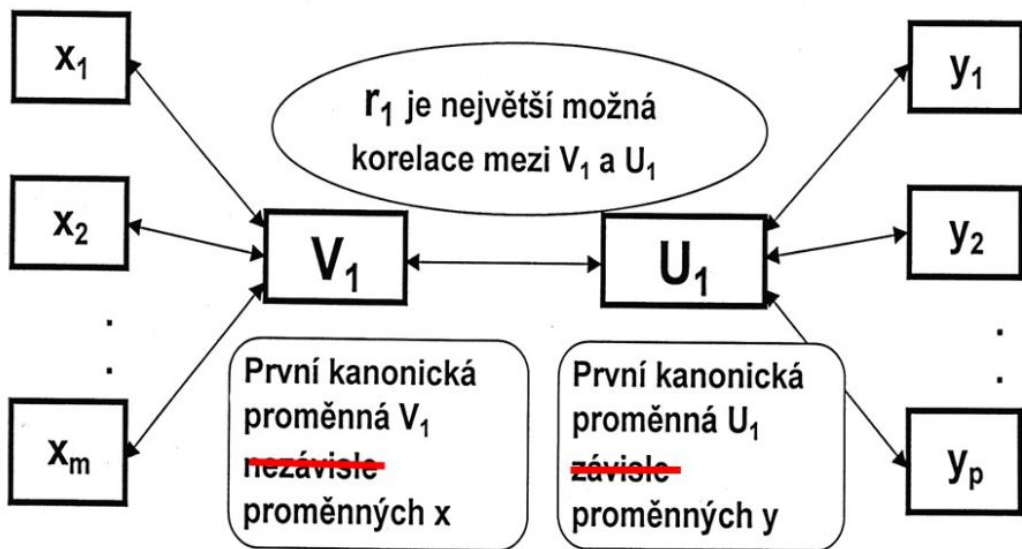
V dalších krocích se hledají *další lineární kombinace* x a y čili kanonické proměnné, které mají maximální vzájemnou korelaci a přitom jsou nekorelované s prvními kanonickými proměnnými.

Soubor ~~nezávisle~~ proměnných x

$$V_1 = b_1 x_1 + b_2 x_2 + \dots + b_m x_m$$

Soubor ~~závisle~~ proměnných y

$$U_1 = a_1 y_1 + a_2 y_2 + \dots + a_p y_p$$

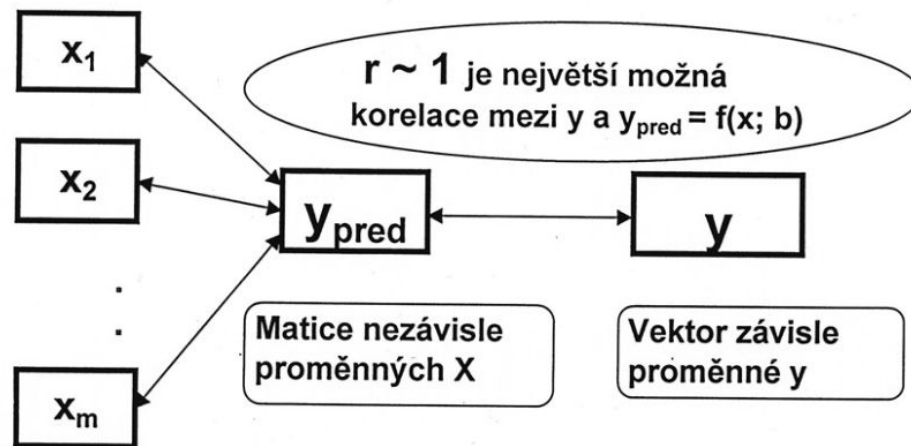

Soubor nezávisle proměnných x

Závisle proměnná y

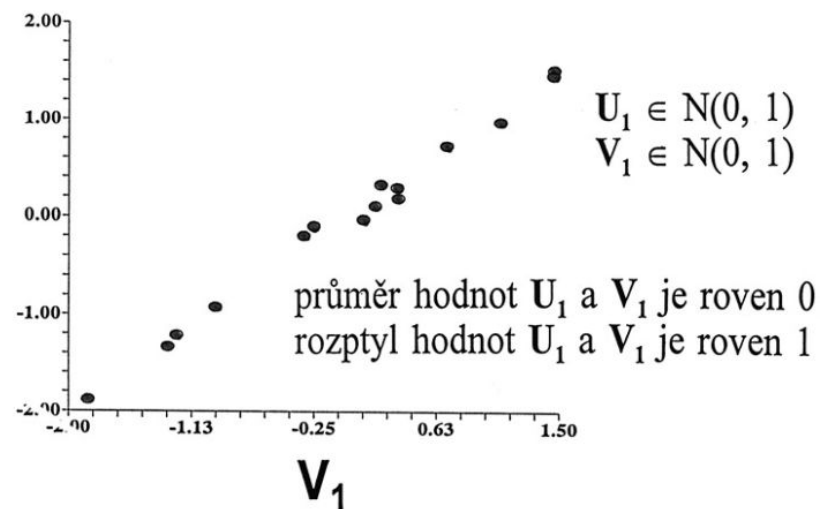
$$y_{\text{pred}} = b_1 x_1 + b_2 x_2 + \dots + b_m x_m$$

y

nejlepší odhad
parametrů $b_1, b_2, \dots, b_m$

Nalézt nejlepší odhady koeficientů a a b , aby pro všech n objektů vykazovaly U_1 a V_1 maximální párový korelační koeficient.

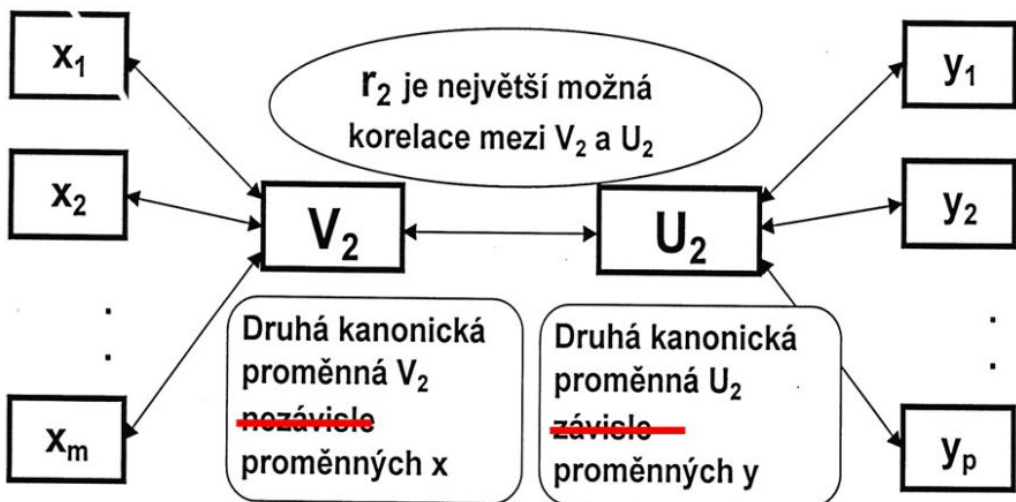

Soubor ~~nezávisle~~ proměnných x

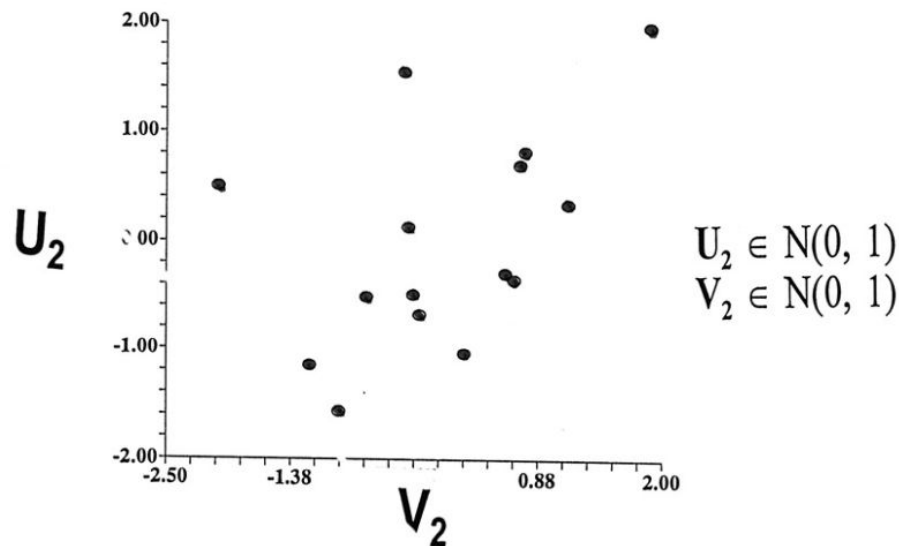
$$V_2 = b_1 x_1 + b_2 x_2 + \dots + b_m x_m$$

Soubor ~~závisle~~ proměnných y

$$U_2 = a_1 y_1 + a_2 y_2 + \dots + a_p y_p$$

Nalézt nejlepší odhady koeficientů a a b , aby pro všech n objektů vykazovaly U_2 a V_2 druhý největší párový korelační koeficient.

Podstata metody CCA

Vytváříme **vztah** mezi skupinami znaků $\mathbf{x} = (x_1, x_2, \dots, x_p)^T$ a $\mathbf{y} = (y_1, y_2, \dots, y_q)^T$.

Lze předpokládat, že všechny znaky jsou **centrované**.

V kanonické korelační analýze se tvoří (*levá*) **kanonické proměnná**

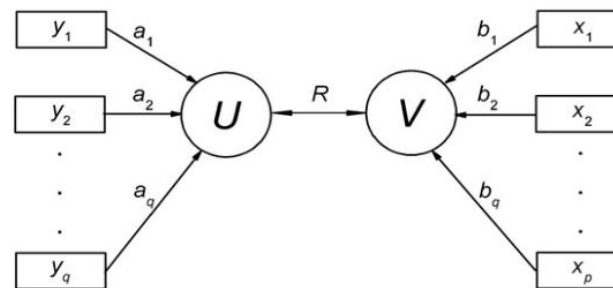
$$U_1 = a_1 y_1 + a_2 y_2 + \dots + a_q y_q \quad \text{ze znaků } y$$

a (*pravá*) **kanonická proměnná**

$$V_1 = b_1 x_1 + b_2 x_2 + \dots + b_p x_p \quad \text{ze znaků } x.$$

Hledají se koeficienty a_i a b_i tak, aby kanonické proměnné U_1 a V_1 vykazovaly maximální **párový korelační koeficient R** .

V druhém kroku se pak hledají **další kanonické proměnné** U_2 a V_2 , které mají druhý největší korelační koeficient ρ_2 a za podmínky, že U_2 a V_2 jsou nekorelované s prvními kanonickými proměnnými U_1 a V_1 .

Model kanonické korelační analýzy kanonických proměnných: U značí závislou kanonickou proměnnou a V nezávislou kanonickou proměnnou.

Korelace R mezi U_1 a V_1 se nazývá **první kanonická korelace**.

Je to největší možná korelace mezi lineárními kombinacemi znaků y a lineárními kombinacemi znaků x .

Představuje analogii k vícenásobnému korelačnímu koeficientu ve vícenásobné lineární regresi. Rozdíl je v tom, že zde existuje několik znaků y a je nutné navíc hledat optimální lineární kombinaci mezi nimi.

PŘÍKLAD 6.1 Spokojenost v práci ovlivňuje některé domény spokojenosti v životě

Byl analyzován dotazník o 10 fiktivních doménách spokojenosti v práci, doma v rodině a v zálibách a koníčcích v odpovědích vyplněný 100 respondenty. Cílem je vyšetřit, jak ovlivňují 3 domény spokojenosti v práci na jedné straně zbývajících 7 domén spokojenosti na druhé straně. Pokusíme se spokojenost v práci chápat jako nezávisle proměnnou V a spokojenost v ostatních jako závisle proměnnou U .

○ **Data:** Zdrojová matice dat *Spokojenost* je analyzována programy STATISTICA a NCSS2002.

○ **Řešení:** Kanonická korelační analýza je založena na korelační matici znaků.

1. Exploratorní analýza dat EDA: Abychom vyšetřili rozdělení znaků a našli vybočující objekty, je vhodné sestavit dva EDA-grafy pro všechny znaky, a to krabicový graf a maticový diagram.

Druhá kanonická proměnná V_2 je lineární kombinací x a jí odpovídající druhá kanonická proměnná U_2 je lineární kombinací y .

Koeficienty a a b jsou nyní vybrány tak, že současně platí:

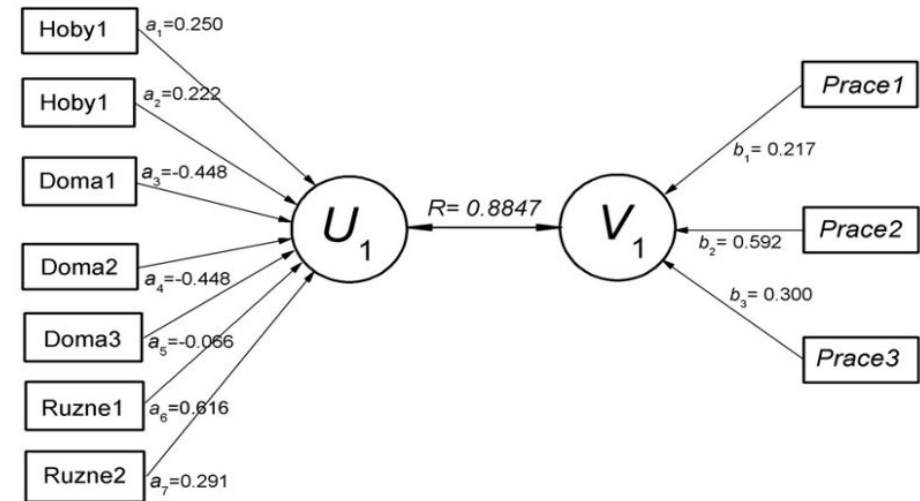
1. V_2 je nekorelované s V_1 a U_1 .
2. U_2 je nekorelované s V_1 a U_1 .

V_2 a U_2 mají maximální možnou korelaci R , která je ale **nutně menší** než u V_1 a U_1 .

V dalších krocích se určují **další** kanonické proměnné U_3 a V_3 , U_4 a V_4 atd.

Maximální počet kanonických korelací je roven menšímu ze dvou čísel p a q , když p je počet znaků x a q je počet znaků y .

Interpretace: Kanonické proměnné je nutno interpretovat jako hypotetické proměnné, které je často obtížné fyzikálně vysvětlit.

První pár kanonických korelačních proměnných U_1 a V_1 dostatečně popisuje závislost 7 znaků *Hoby1*, *Hoby2*, *Doma1*, *Doma2*, *Ruzne1*, *Ruzne2* na 3 znacích *Prace1*, *Prace2*, *Prace3* zdrojové matice dat *Spokojenost* (STATISTICA, ORIGIN).

Důležitost každé kanonické proměnné se hodnotí ze dvou hledisek:

- a) Určuje se **intenzita vztahu** mezi kanonickou proměnnou U a původním znakem y a dále kanonickou proměnnou V a znaky x .
- b) Vyjadřuje se **intenzita vztahu** mezi oběma kanonickými proměnnými V a U .

CCA předpokládá pouze lineární závislost mezi proměnnými: je třeba vyšetřit grafy každého páru proměnných a prověřit linearitu a odlehle body.

Výpočet: výběrové kanonické proměnné získáme ze dvou datových matic X rozměru $(n \times p)$ a Y rozměru $(n \times q)$, když $p \leq q$.

Společná výběrová kovarianční matice je pak pro případ, že jsou všechny znaky centrované (v odchylkách od průměrů jednotlivých znaků), rovna

$$S = \begin{pmatrix} S_{xx} & S_{xy} \\ S_{yx} & S_{yy} \end{pmatrix}.$$

Kovarianční matice znaků x je rovna $S_{xx} = \frac{1}{n-1} X^T X$

a znaků y je rovna $S_{yy} = \frac{1}{n-1} Y^T Y$.

Matice kovariancí znaků x a znaků y je rovna $S_{xy} = \frac{1}{n-1} X^T Y$.

Platí, že matice $S_{yx} = S_{xy}^T$.

Rozkladem matice $(S_{xx}^{-1} S_{xy} S_{yy}^{-1} S_{yx}) = V \lambda V^T$

na vlastní čísla $\lambda_1 \geq \lambda_2 \geq \dots \geq \lambda_p$ a vlastní vektory $V_1, V_2, \dots, V_p$ jsou vyčísleny potřebné koeficienty a koeficienty $b_i = V_i$.

Koeficienty a_i se vyčíslí vztahem $a_i = \frac{1}{\sqrt{\lambda_i}} S_{yy}^{-1} S_{xy} b_i$.

Test významnosti kanonických korelací

V CCA se vyčíslují:

1. Koeficienty pro všechny kanonické proměnné,
2. Kanonické korelace,
3. Kanonické proměnné pro všechny prvky výběru, zvané *kanonická skóre*.

Test nulové hypotézy H_0 : „ k nejmenších kanonických korelací souboru je rovno nule“.

Dva testy jsou vhodné: **Bartlettův χ^2 -test** a **aproximativní F -test**.

Velká hodnota χ^2 a velká hodnota F jsou indikátorem, že ne všechny korelace mezi proměnnými v souboru jsou nulové.

Kanonické proměnné jsou reprezentovány **kanonickými skóre**

$$V = X B \quad \text{a} \quad U = Y A,$$

kde B obsahuje jako sloupce vlastní vektory $V_i = b_i$,

A obsahuje jako sloupce koeficienty a_i .

K interpretaci kanonických proměnných se počítají také **matice zátěží** podle

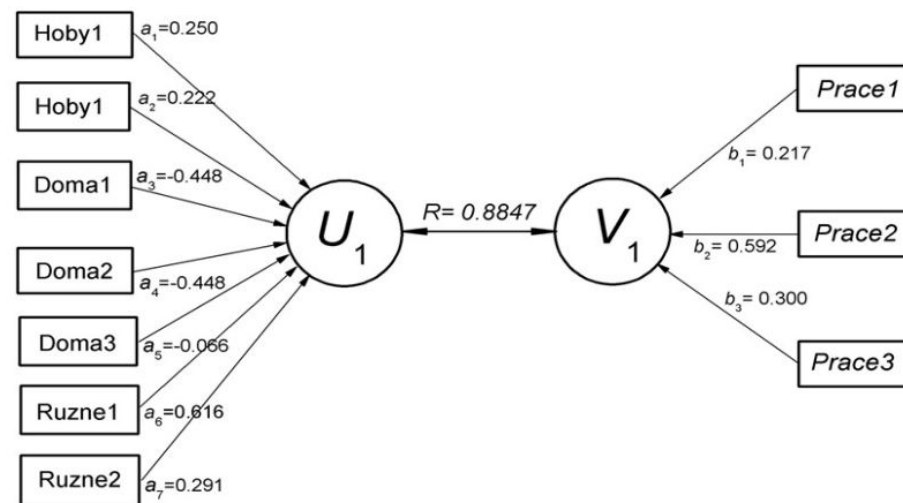
$$L_x = S_{xx} B \quad \text{a} \quad L_y = S_{yy} A.$$

Pracuje se obvykle s **normovanými znaky**, pak se místo S užijí **matice korelační R** .

Používá se pouze **malý počet** kanonických proměnných, a to menší než $\min(p, q)$.

Pro **normované znaky** jsou L_x a L_y přímo korelačními koeficienty mezi znaky x a kanonickými proměnnými V , respektive mezi y a U .

Pro **centrované znaky** se získají korelační matice vynásobením $D_x^{-1} L_x$, respektive $D_y^{-1} L_y$, kde D matice obsahující na diagonále směrodatné odchylky znaků.

První pár kanonických korelačních proměnných U_1 a V_1 dostatečně popisuje závislost 7 znaků *Hoby1, Hoby2, Doma1, Doma2, Ruzne1, Ruzne2* na 3 znacích *Prace1, Prace2, Prace3* zdrojové matice dat *Spokojenost (STATISTICA, ORIGIN)*.

Vysvětlení kanonických proměnných

Korelace mezi kanonickými proměnnými a původními znaky: vysvětlují kanonické proměnné, když některé ze znaků ať už ze skupiny x , nebo ze skupiny y jsou navzájem silně vnitřně korelované.

Nazývají se **zátěže kanonických proměnných** nebo **koeficienty kanonické struktury**:

- jsou to korelace mezi každým původním znakem a kanonickou proměnnou,
- jsou užitečné v pochopení vztahu mezi znaky a kanonickými proměnnými.
- je-li skupina znaků v jedné kanonické proměnné nekorelovaná, kanonické zátěže jsou rovny standardizovaným koeficientům kanonické proměnné.
- jsou-li některé ze znaků silně vnitřně korelovány, pak zátěže a koeficienty jsou zcela rozličné.

Například: dva znaky x jsou vysoce kladně korelovány a každý je pozitivně korelován s kanonickou proměnnou. Pak je možné, že jeden koeficient kanonické proměnné bude kladný a jeden záporný, zatímco kanonické zátěže jsou obě kladné, jak by se dalo očekávat.

Grafické pomůcky

Graf závislosti skóre kanonických proměnných U_i na V_i :

Stupeň rozptýlení bodů po ploše je důležitým ukazatelem. Graf je užitečný v odkrytí neobvyklých případů ve výběrech jako jsou odlehle body.

Graf U_1 na V_1 může vést ve zdánlivě nelineární rozptylový diagram nebo eliptický tvar typický pro dvojrozměrné normální rozdělení.

Postup diagnostikování CCA

Je-li počet znaků q ve skupině y roven 1, pak se CCA redukuje na vícenásobnou lineární regresi.

CCA kvantifikuje obecně sílu vztahu mezi dvěma skupinami znaků.

Kanonické proměnné mohou být vysvětlovány podobným způsobem, jako byly vysvětlovány hlavní komponenty nebo faktory.

Analýza redundance

Průměrná hodnota čtverců kanonických zátěží pro první kanonickou proměnnou V_1 poskytuje podíl rozptylu znaků, který je vysvětlen první kanonickou proměnnou.

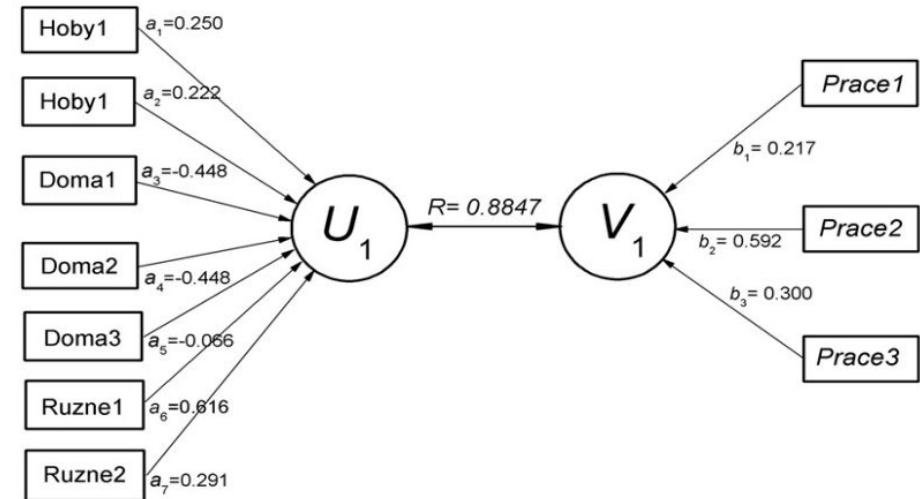
Obdobně pro U_1 a znaky y .

Analýza redundance (nadbytečnosti): podíl rozptylu takto objasněného může být malý, i když jde o vysokou kanonickou korelaci, a to v důsledku jednoho či dvou znaků, které mají hlavní vliv na kanonickou proměnnou.

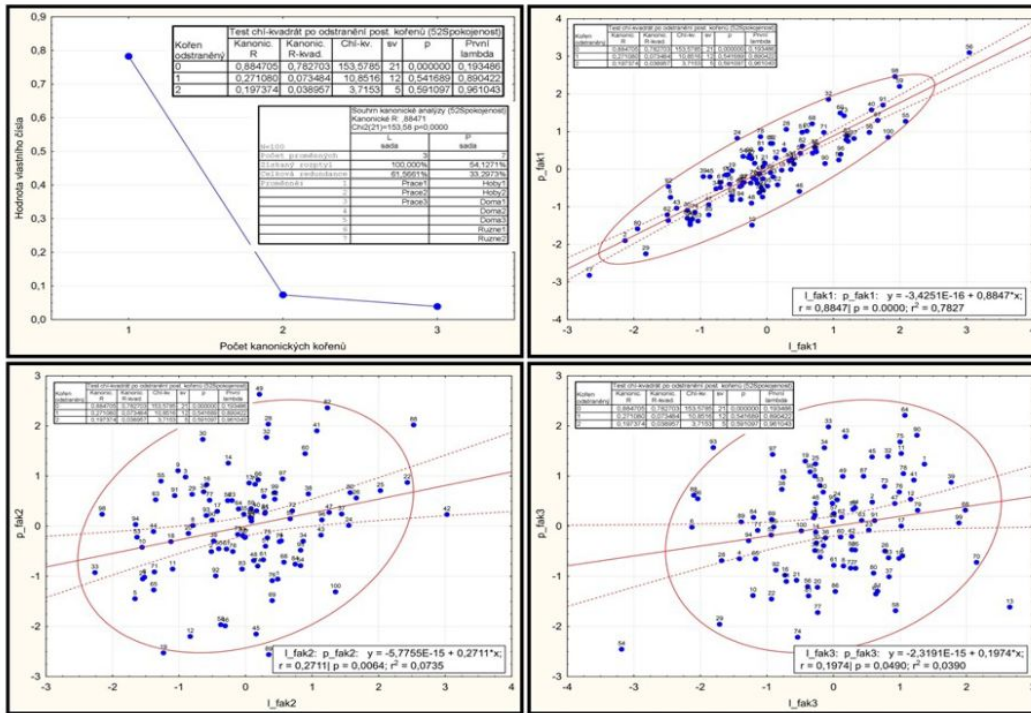
Redundanční index je mírou průměrného podílu rozptylu ve skupině znaků y , který nebyl zahrnut do souboru V .

Je analogický R^2 vícenásobné lineární regresi.

Podobně je možné získat i podíl rozptylu ve skupině znaků x , jež je objasněn všemi proměnnými U .

První pár kanonických korelačních proměnných U_1 a V_1 dostatečně popisuje závislost 7 znaků Hoby1, Hoby2, Doma1, Doma2, Ruzne1, Ruzne2 na 3 znacích Prace1, Prace2, Prace3 zdrojové matice dat Spokojenost (STATISTICA, ORIGIN).

PŘÍKLAD 6.1 Spokojenost v práci ovlivňuje některé domény spokojenosti v životě

Byl analyzován dotazník o **10** fiktivních doménách spokojenosti v práci, doma v rodině a v zálibách a koníčcích v odpovědích vyplněný **100** respondenty. Cílem je vyšetřit, jak ovlivňují **3 domény** spokojenosti v práci na jedné straně zbývajících **7 domén** spokojenosti na druhé straně. Pokusíme se spokojenost v práci chápat jako nezávisle proměnnou V a spokojenost v ostatních jako závisle proměnnou U .

○ **Data:** Zdrojová matice dat *Spokojenost* je analyzována programy STATISTICA a NCSS2002.

○ **Řešení:** Kanonická korelační analýza je založena na korelační matici znaků.

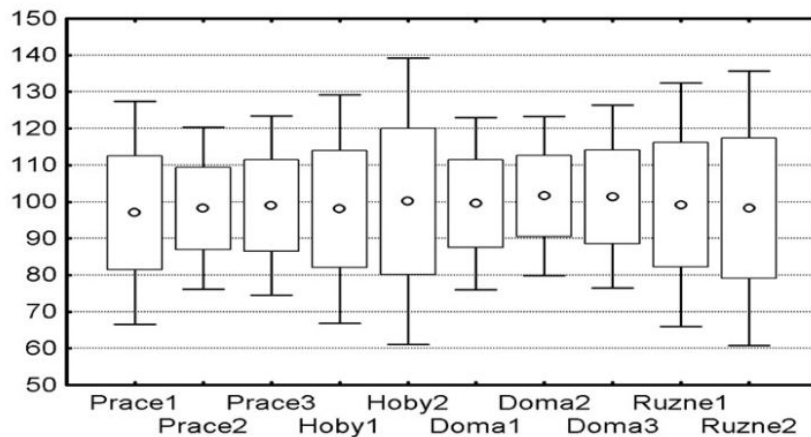
1. Exploratorní analýza dat EDA: Abychom vyšetřili rozdělení znaků a našli vybočující objekty, je vhodné sestavit dva EDA-grafy pro všechny znaky, a to krabicový graf a maticový diagram.

2. Korelační koeficienty všech párů znaků zdrojové matice dat:

Vyčíslíme parametry polohy a rozptýlení všech 10 znaků.

Největší proměnlivost v datech vykazuje *Hoby2*, *Prace1*, *Ruzne1*, *Ruzne2*.

	Průměr	Směrodatná odchylka
<i>Prace1</i>	97.03	15.52
<i>Prace2</i>	98.17	11.27
<i>Prace3</i>	98.94	12.49
<i>Hoby1</i>	98.03	15.94
<i>Hoby2</i>	100.11	19.94
<i>Doma1</i>	99.51	11.98
<i>Doma2</i>	101.60	11.06
<i>Doma3</i>	101.37	12.73
<i>Ruzne1</i>	99.16	16.97
<i>Ruzne2</i>	98.22	19.11

Krabicové grafy 10 znaků pro 100 respondentů dat *Spokojenost* (STATISTICA).

Největší proměnlivosti v datech je dosaženo u znaků *Hoby2*, *Prace1*, *Ruzne1*, *Ruzne2*.

I ostatní znaky vykazují dostatečnou proměnlivost.

Kovarianční matice: 10 znaků zdrojové matice dat *Spokojenost*, týkající se 100 respondentů. Na diagonály jsou uvedeny rozptyly znaků.

	Prace1	Prace2	Prace3	Hoby1	Hoby2	Doma1	Doma2	Doma3	Ruzne1	Ruzne2
Prace1	240.9									
Prace2	113.2	127								
Prace3	126.5	103	155.9							
Hoby1	147.9	123.6	126.7	254.0						
Hoby2	161.3	156.8	156.9	255.7	397.6					
Doma1	26.6	19.3	24.5	102.4	120.8	143.5				
Doma2	24.9	22.7	32.9	111.8	109.4	87.1	122.4			
Doma3	27.2	33.9	40.5	118.3	122.5	90.0	102.9	162.2		
Ruzne1	161.0	135.5	147.8	244.6	274.4	101.3	120.8	126.6	287.9	
Ruzne2	162.8	147.5	160	256.8	288	97.2	125.4	126	272.9	365.2

Korelační matice:

	Prace1	Prace2	Prace3	Hoby1	Hoby2	Doma1	Doma2	Doma3	Ruzne1	Ruzne2
Prace1	1									
Prace2	0.6474	1.0000								
Prace3	.6526	.7319	1.0000							
Hoby1	.5981	.6885	.6369	1.0000						
Hoby2	.5211	0.6978	0.63	.8047	1.0000					
Doma1	.1428	.1434	.1636	0.5364	.5059	1.0000				
Doma2	.1451	.1819	.2383	.6343	.4959	.6577	1.0000			
Doma3	.1378	0.236	.2546	.5828	.4824	.5900	.7306	1.0000		
Ruzne1	.6113	.7086	.6979	.9045	.8110	.4984	0.6436	.5859	1.0000	
Ruzne2	.5489	.6848	.6706	.8432	0.7558	.4247	0.5934	0.5177	0.8414	1

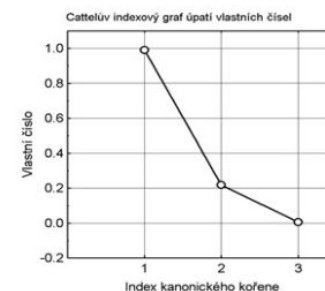
Ve druhém řádku jsou vypočtené hladiny významnosti P . **Platí pravidlo:** je-li $P < \alpha = 0.05$, je hodnota korelačního koeficientu statisticky významná (vyznačena **tučně**).

3. Zadání kanonických proměnných: Volba znaků a zařazení do obou obou kanonických proměnných, U a V , je v CCA čistě formální.

Obě U a V jsou totiž symetrické a stejné, z jejich povahy a obsahu nelze rozlišit.

Znaky do obou proměnných U a V lze libovolně zaměnit a obě proměnné jsou zcela rovnocenné.

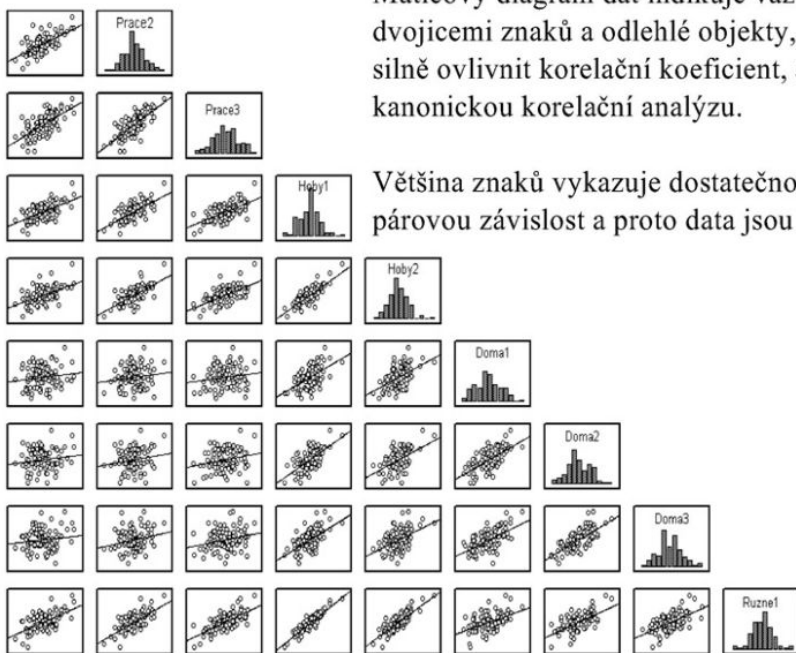
Kritériem počtu vybraných dvojic U a V je Cattellův indexový diagram úpatí vlastních čísel, který zde potvrzuje, že jeden kanonický kořen bude k popisu dat postačovat.

Cattellův indexový diagram úpatí vlastních čísel při kanonické korelaci dat 10 znaků pro 100 respondentů dat *Spokojenost* (STATISTICA).

Maticový diagram dat indikuje vazby mezi dvojicemi znaků a odlehle objekty, které dovedou silně ovlivnit korelační koeficient, a tím také celou kanonickou korelační analýzu.

Většina znaků vykazuje dostatečnou párovou závislost a proto data jsou vhodná k CCA.

Maticový diagram 10 znaků pro 100 respondentů dat *Spokojenost* (STATISTICA).

	Pravý soubor nezávislých kanonických proměnných, V	Levý soubor závislých kanonických proměnných, U
Počet znaků	3	7
Rozptyl extrahovaný	100.000%	54.1271%
Celková redundance	61.5661%	33.2973%
Znaky: 1	<i>Prace1</i>	<i>Hoby1</i>
2	<i>Prace2</i>	<i>Hoby2</i>
3	<i>Prace3</i>	<i>Doma1</i>
4		<i>Doma2</i>
5		<i>Doma3</i>
6		<i>Ruzne1</i>
7		<i>Ruzne2</i>

Rozptyl vyextrahovaný značí průměrné množství proměnlivosti, vyextrahovaného ze znaků v obou souborech kanonickými proměnnými.

Kanonické proměnné **extrahují** 100% rozptylu na pravé straně rovnice ze tří znaků *Prace1*, *Prace2*, *Prace3* a 54.13% rozptylu na levé straně rovnice.

Celková redundance ukazuje na velikost celkové korelace mezi znaky na pravé straně rovnice 61.6% a na levé straně 33.3%.

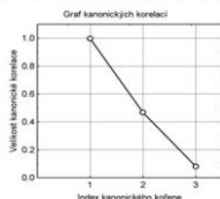
Hodnoty **jsou založeny** na všech kanonických kořenech, totiž znacích na levé straně, jež se týkají domén spokojenosti v práci.

Podobně je 33.3% rozptylu nepracovních domén spokojenosti v životě na levé straně rovnice.

4. Test významnosti kanonických kořenů: vyšetřuje, zda všechny tři kanonické kořeny U_1 a V_1 , U_2 a V_2 , U_3 a V_3 jsou statisticky významné.

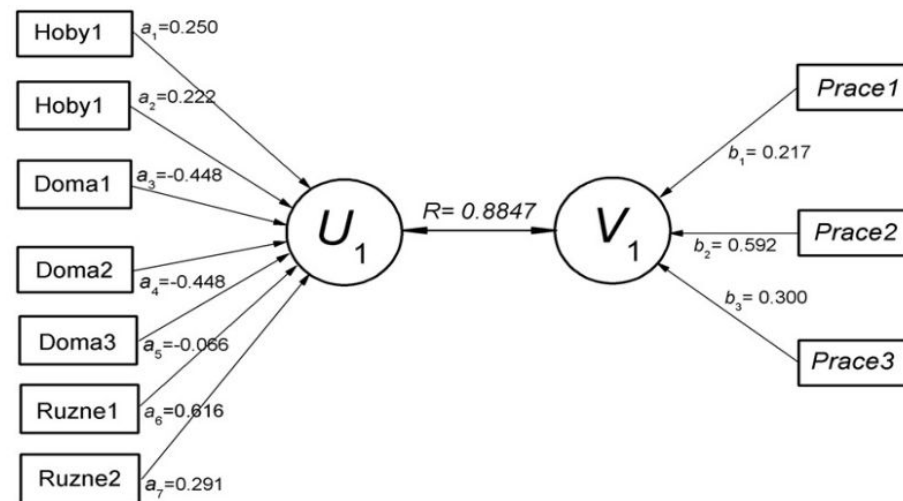
Kanonický korelační koeficient R představuje v datech pouze první kořen U_1 a V_1 čili nejsilnější a nejvýznamnější kanonickou korelaci.

Maximální počet kanonických kořenů, které mohou být z dat extrahovány je roven 3.

Hledání potřebných kanonických kořenů z grafu kanonických korelací pro 10 znaků a 100 respondentů dat *Spokojenost* (STATISTICA).

$R = 0.8847$ je statisticky vysoce významný, protože má vypočtenou hladinu významnosti P menší než $\alpha = 0.05$ a může být vysvětlen jako jednoduchá korelace mezi váženou sumou znaků, odpovídajícími první a nejvýznamnější kanonické proměnné U_1 a V_1 .

První pár kanonických korelačních proměnných U_1 a V_1 dostatečně popisuje závislost 7 znaků *Hoby1*, *Hoby2*, *Doma1*, *Doma2*, *Ruzne1*, *Ruzne2* na 3 znacích *Prace1*, *Prace2*, *Prace3* zdrojové matice dat *Spokojenost* (STATISTICA, ORIGIN).

Diskutujme tři řádky **testování kanonických kořenů:**

1. V prvním řádku nebyl odstraněn žádný kanonický kořen a testy jsou vysoce statisticky významné.
2. V druhém řádku byl první a nejvýznamnější kořen U_1 a V_1 odstraněn a testy už nejsou statisticky významné. Můžeme proto testování ukončit a uzavřít, že statisticky významný je pouze první kanonický kořen U_1 a V_1 .
3. Když by byl i druhý test statisticky významný, postup by pokračoval dál až do takového řádku, kdy by už statistické testy vycházely statisticky nevýznamné.

Vypuštěný kořen	Kanonické R	Kanonické D	χ^2	df	P	Λ
Žádný	0.885	0.783	153.58	21	0.000	0.193
První U_1 a V_1	0.271	0.073	10.85	12	0.542	0.890
První U_1 a V_1 a druhý U_2 a V_2	0.197	0.039	3.72	5	0.591	0.961

5. Struktura kanonických faktorů a redundance:

Nadále budeme uvažovat pouze první kanonický kořen U_1 a V_1 .

Jak vysvětlíme tento kanonický kořen U_1 a V_1 ?

Jak koreluje tento kanonický kořen U_1 a V_1 se znaky v obou souborech?

Vyčíslíme proto korelace mezi znaky v každém souboru s kanonickým kořenem.

Tyto korelace se také nazývají **strukturní koeficienty**.

Nesmíme přitom zapomenout, že kanonická proměnná je v každém souboru tvořena jako vážená suma znaků.

Pravý soubor

Faktorová struktura v pravém souboru: pouze první kanonický kořen je statisticky významný a pouze ten budeme vysvětlovat.

Tři znaky spokojenosti *Prace1*, *Prace2* a *Prace3* vykazují podstatně vyšší zátěže prvního kanonického faktoru čili vysoké korelace právě s tímto faktorem.

Mírou redundance je průměrné množství rozptylu vyčísleného pro každý znak prvního kanonického kořene.

Sečtou se čtverce vah kanonických faktorů a vydělí se počtem znaků ve výběru, zde to je 3.

Zátěže čili korelace s kanonickou proměnnou V

	Kořen 1, V_1	Kořen 2, V_2	Kořen 3, V_3
<i>Prace1</i>	0.796	-0.575	0.186
<i>Prace2</i>	0.953	0.101	-0.287
<i>Prace3</i>	0.875	0.217	0.432

$R = 0,885$ (vyjadřuje korelaci mezi U_1 a V_1),

$R\text{-kvad} = 0,783$ (podíl rozptylu zahrnutého do kanonických proměnných)

Kořen odstraněný	Test chí-kvadrát po odstranění i -tého kořenu (Factor.sta)					
	Kanonic. R	Kanonic. R-kvad	Chi.kv.	sv	p	První lambda
0	0,884705	0,782703	153,5785	21	0,000000	0,193486
1	0,271080	0,073484	10,8516	12	0,541689	0,890422
2	0,197374	0,038957	3,7153	5	0,591097	0,961043

Rádek pro první kanonický kořen.

Kanonické zátěže každého znaku vyjadřují korelaci mezi tímto znakem a dotýčnou kanonickou proměnnou:

Proměnná	Struktura faktorů, L sada (Factor.st)		
	Kořen 1	Kořen 2	Kořen 3
Zaměstnání 1	0,796461	-0,575348	0,186075
Zaměstnání 2	0,952643	0,100725	-0,286926
Zaměstnání 3	0,875390	0,217192	0,431880

$$0,796 \cdot 0,796 = 0,6336$$

$$0,953 \cdot 0,953 = 0,9082$$

$$0,875 \cdot 0,875 = 0,7656$$

$$\text{Průměr sumy } 2,3074 : 3 = 0,7691 \text{ čili } \mathbf{76,91\%}$$

76,91% vyjadřuje průměrný podíl rozptylu vyčíslený ze 3 znaků, který je vysvětlen první kanonickou proměnnou

Faktor	Získaný rozptyl (Propon)	
	Získaný rozptyl	Redndnce.
Kořen 1	0,769395	0,602208
Kořen 2	0,129448	0,009512
Kořen 3	0,101157	0,003941

Redundanční index = $0,7691 \cdot 0,783 = 0,6022$ je mírou průměrného podílu rozptylu v pravé skupině znaků, který nebyl zahrnut do souboru znaků levé skupiny.

Celková redundance = celková korelace mezi znaky na pravé straně rovnice se vyčíslí: $0,602$ (od 1. kořene) + $0,010$ (od 2. kořene) + $0,004$ (od 3. kořene) = $0,616$ čili **61,6%** vystihuje značně silný vztah mezi třemi znaky souboru.

Stewartův-Loveův index redundance vyčísluje velikost rozptylu v jedné skupině znaků, který může být objasněn rozptylem ve druhé skupině znaků.

Je součinem dvou složek: **První** je mírou sdíleného rozptylu mezi původním znakem a kanonickou proměnnou a vypočte se jako aritmetický průměr čtverců zátěží L_i^2 .

Druhou složkou je podíl rozptylu v kanonické závisle proměnné, jenž může být objasněn kanonickou nezávislou proměnnou. Je jí čtverec korelace mezi kanonickou nezávislou proměnnou a kanonickou závislou proměnnou, který je znám jako **čtverec kanonického korelačního koeficientu R^2** .

$$\text{Redundanční index} = 0,7691 \cdot 0,783 = 0,6022$$

je mírou průměrného podílu rozptylu v pravé skupině znaků, který nebyl zahrnut do souboru znaků levé skupiny.

Levý soubor

Tabulka extrahovaného rozptylu na pravé straně: první kanonický kořen U_1 a V_1 extrahuje průměr okolo 77% rozptylu ze tří položek spokojenosti v práci.

Když vynásobíme hodnotu sdíleného rozptylu mezi kanonickými proměnnými v obou souborech tj. R^2 , obdržíme redundanci.

U znaků na levé straně znaků spokojenosti s nepracovními doménami se vyčíslí okolo 60% rozptylu položek spokojenosti v práci, založených na prvním kanonickém kořenu.

Extrahovaný rozptyl a redundance u kanonické proměnné V

	Rozptyl	Redundance
Kořen 1, V_1	0.769	0.602
Kořen 2, V_2	0.129	0.010
Kořen 3, V_3	0.101	0.004

Tabulka extrahovaného rozptylu na levé straně.

První kanonický kořen vyčísluje 42% rozptylu znaků na levé straně a okolo 33% rozptylu ostatních spokojeností, založených na prvním kanonickém kořenu.

Je třeba si všimnout, že tato čísla jsou “zatlačena dolů” relativním nedostatkem korelace mezi kanonickou proměnnou a znaky spokojenosti doma v rodině.

Extrahovaný rozptyl a redundance u kanonické proměnné U

	Rozptyl	Redundance
Kořen 1, U_1	0.417	0.326
Kořen 2, U_2	0.055	0.004
Kořen 3, U_3	0.069	0.003

Faktorová struktura v levém souboru.

První kanonický kořen *Kořen 1*, U_1 se vyznačuje vysokými vahami u znaků spokojenosti *Hoby1*, *Hoby2*.

U spokojenosti doma v rodině *Doma1*, *Doma2*, *Doma3* jsou váhy mnohem nižší.

Významné kanonické korelace mezi znaky v obou souborech založené na prvním kanonickém kořenu jsou asi výsledkem vztahu mezi znaky spokojenost v práci, spokojenost se zálibami a koníčky a ostatní spokojenosti v životě.

Když budeme uvažovat spokojenost v práci jako nezávisle proměnnou, můžeme říci, že spokojenost v práci ovlivňuje spokojenost v zálibách a koníčcích ale mnohem méně spokojenost doma v rodině.

Zátěže čili korelace s kanonickou proměnnou U

	Kořen 1, U_1	Kořen 2, U_2	Kořen 3, U_3
<i>Hoby1</i>	0.824	-0.100	0.055
<i>Hoby2</i>	0.809	0.278	-0.150
<i>Doma1</i>	0.187	-0.017	0.237
<i>Doma2</i>	0.238	0.253	0.456
<i>Doma3</i>	0.278	0.414	0.173
<i>Ruzne1</i>	0.861	0.049	0.328
<i>Ruzne2</i>	0.821	0.245	0.241

6. Kanonické skóre: Kanonické proměnné U a V představují vážené součty znaků v každém souboru, $U_1 = a_1 y_1 + a_2 y_2 + \dots + a_q y_q$ a $V_1 = b_1 x_1 + b_2 x_2 + \dots + b_p x_p$

Váhy a_1, a_2, a_3 , a b_1, b_2, b_3 , zobrazené v tabulce kanonických vah odpovídají standardizovaným (Z -transformace) znakům v obou souborech.

Užijeme tyto váhy k výpočtu skóre pro kanonické proměnné.

Váhy znaků a_1, a_2, a_3 k výpočtu skóre u kanonické proměnné U

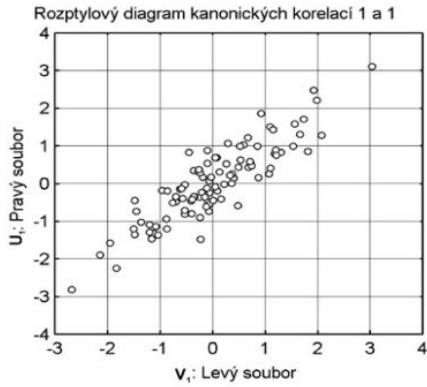
	Kořen 1, U_1	Kořen 2, U_2	Kořen 3, U_3
<i>Hoby1</i>	0.250	-1.636	-1.291
<i>Hoby2</i>	0.222	1.005	-1.096
<i>Doma1</i>	-0.156	-0.434	0.310
<i>Doma2</i>	-0.448	0.326	0.457
<i>Doma3</i>	-0.066	0.700	-0.317
<i>Ruzne1</i>	0.616	-0.361	1.737
<i>Ruzne2</i>	0.291	0.798	0.458

Váhy znaků b_1, b_2, b_3 k výpočtu skóre u kanonické proměnné V

	Kořen 1, V_1	Kořen 2, V_2	Kořen 3, V_3
<i>Prace1</i>	0.217	-1.359	0.244
<i>Prace2</i>	0.592	0.371	-1.388
<i>Prace3</i>	0.300	0.832	1.289

7. Grafy kanonických skóre: Zobrazíme kanonické skóre znaků na pravé straně čili V proti skórum znaků na levé straně čili U a nenacházíme žádné vybočující objekty a ani rezidua po regresi neindikují nelineární trendy.

Objekty leží na přímce a nikoliv na křivce tvaru písmen S nebo U.

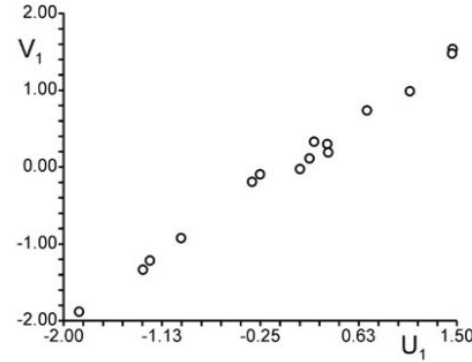

Rozptylový diagram kanonických korelací $V_1 = f(U_1)$ pro 10 znaků a 100 respondentů dat *Spokojenost* (STATISTICA).

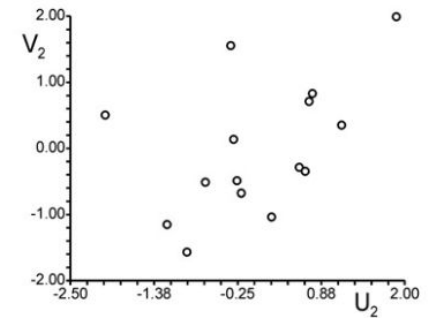

Rozptylový diagram kanonických korelací $U_1 = f(V_1)$ pro 10 znaků a 100 respondentů dat *Spokojenost* (STATISTICA).

8. Vyšetření shluků objektů: je zde možnost indikovat shluky objektů na obrázku z programu NCSS2002.

Rozptylový diagram kanonických proměnných U_1 a V_1 pro 10 znaků a 100 respondentů dat *Spokojenost* (NCSS2002).

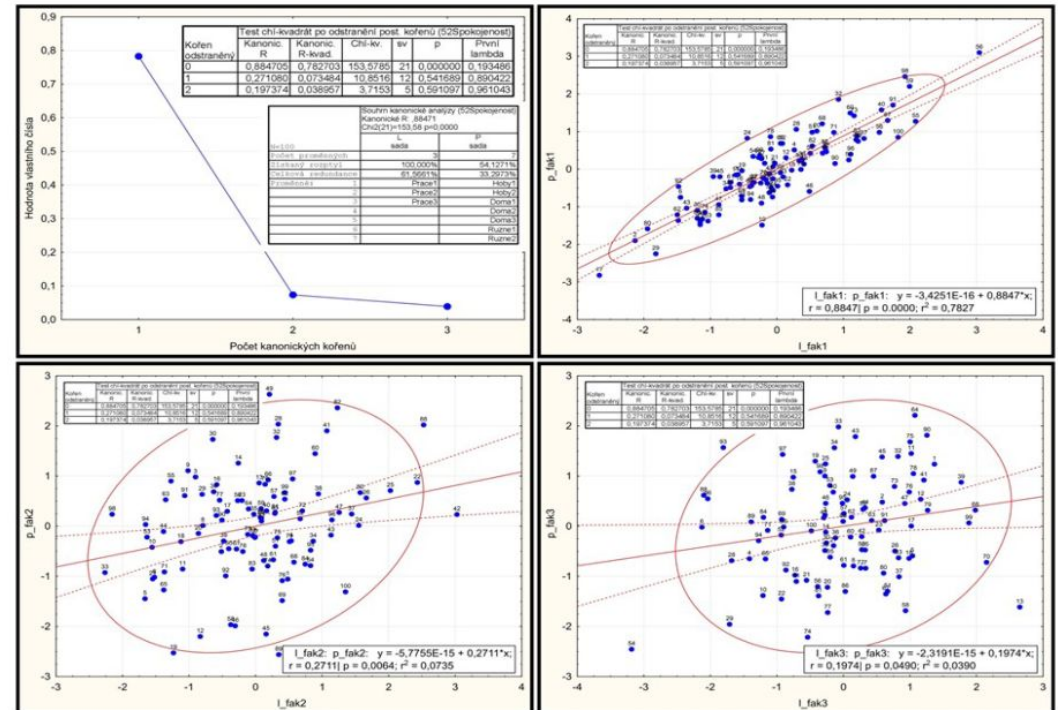
Rozptylový diagram kanonických proměnných U_2 a V_2 pro 10 znaků a 100 respondentů dat *Spokojenost* (NCSS2002).

o **Závěr:** spokojenost v práci významně ovlivňuje spokojenost při zábavě a i celkově.

Spokojenost doma v rodině se nejeví příliš ovlivněna spokojeností v práci.

V praxi by měla být tato dotazníková úloha s různými skupinami respondentů opětovně vyhodnocena touto metodou.

Tím by se potvrdilo, zda kanonická faktorová struktura vede k věrohodné a spolehlivé interpretaci prvního kanonického kořene, tzv. *replikovatelnosti*.

Cvičení v programu STATISTICA

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	105,126	101,659	115,060	100,998	95,184	100,281	101,667	95,553	104,035	110,278
2	77,049	72,933	77,485	72,744	61,563	93,854	95,392	88,609	70,115	72,000
3	86,017	82,206	78,889	77,951	91,705	86,773	108,070	93,348	90,021	70,688
4	91,425	106,107	95,640	90,901	111,466	100,248	86,080	93,822	101,224	82,865
5	113,714	92,029	99,079	79,277	98,416	104,013	83,271	69,621	82,820	70,022
6	86,606	87,817	67,663	93,662	77,997	99,822	97,275	108,622	91,400	79,776
7	95,067	94,505	98,081	94,513	97,422	93,694	99,181	96,398	90,732	86,707
8	113,500	104,607	105,572	101,008	102,275	87,427	96,664	86,577	93,057	112,702
9	104,549	97,299	94,074	88,538	98,112	97,765	99,585	99,761	99,399	105,908
10	104,635	97,908	85,823	82,486	90,447	104,688	95,076	99,695	77,630	62,031
11	102,064	87,010	94,687	79,203	68,482	78,995	86,430	78,622	89,729	87,553
12	109,428	94,937	104,396	119,293	112,988	122,931	114,816	102,109	116,339	101,363
13	89,994	77,392	100,771	97,026	111,107	107,660	116,868	114,730	89,715	76,495
14	89,983	91,259	89,216	81,250	100,519	94,902	96,723	94,411	88,419	89,670
15	96,946	103,043	97,493	98,515	96,833	92,778	110,072	95,162	102,368	105,517
16	93,210	93,843	87,345	104,256	115,323	114,206	111,617	111,455	95,701	105,724
17	70,905	65,903	74,231	60,108	47,088	79,006	94,799	86,352	54,658	58,235
18	114,854	98,083	105,634	90,237	101,011	98,951	87,921	88,913	91,297	92,224
19	100,315	92,518	87,609	103,273	88,647	108,401	103,565	82,486	102,326	97,573
20	111,355	104,373	101,852	108,083	121,884	99,954	96,688	99,369	102,148	114,451
21	108,798	97,876	91,457	99,552	110,486	104,375	95,028	95,508	94,534	91,802
22	74,723	105,615	102,246	98,159	93,522	86,003	94,308	106,233	85,310	87,673
23	93,878	90,580	95,486	86,063	92,444	107,834	97,738	105,225	87,353	89,168
24	77,936	94,987	98,586	100,325	100,906	96,458	95,406	95,111	104,175	115,847
25	77,515	100,672	102,301	99,828	106,570	109,101	116,680	105,655	106,498	107,616
26	99,123	110,273	120,531	115,784	118,914	109,747	108,690	119,019	112,253	120,002
27	92,469	94,971	94,383	101,190	95,078	105,823	102,772	116,442	98,448	91,185
28	92,767	107,075	94,019	111,294	146,450	111,862	112,545	119,948	121,325	113,347
29	76,859	83,319	67,787	54,604	66,491	80,830	76,364	81,024	48,978	50,056
30	87,305	85,485	82,823	90,371	89,675	98,095	108,588	123,270	88,390	92,863
31	90,115	98,804	93,923	102,658	117,803	113,116	100,333	108,166	100,138	99,204
32	107,975	105,773	114,251	132,672	152,624	121,607	132,884	128,478	145,244	147,192
33	118,087	96,854	93,445	96,845	74,378	95,036	104,447	106,562	105,696	94,970
34	79,567	91,437	92,243	100,236	91,127	117,613	112,114	108,547	102,015	107,751
35	94,406	97,257	95,586	91,795	98,602	85,128	101,343	93,761	93,823	85,325
36	121,236	114,296	113,353	118,700	122,608	112,353	110,939	123,047	117,641	123,765
37	102,719	111,096	121,568	83,264	107,952	84,165	76,365	80,054	93,209	87,839
38	91,074	105,772	101,445	103,061	123,072	116,930	112,745	106,480	113,189	105,960
39	94,635	81,728	96,747	102,308	95,434	99,814	111,435	110,644	108,013	93,038
40	114,458	115,632	115,656	121,353	127,879	106,550	113,191	111,581	127,981	128,899
41	76,794	83,167	95,768	69,323	76,995	95,357	101,615	100,099	80,366	80,744
42	69,571	99,519	107,377	100,471	109,374	109,876	105,846	105,623	100,425	99,726

1. Zdrojová matice *Factor.sta* se načte z databáze *EXAMPLES* programu *STATISTICA* a obsahuje 100 řádků sledovaných případů respondentů a 10 sloupců faktorů a prediktorů.

99,822	97,275	108,622	91,400	79,776
93,694	99,181	96,398	90,732	86,707
87,427	96,664	86,577	93,057	112,702
97,785	99,585	99,761	99,399	105,908
104,688	95,076	99,695	77,630	62,031
78,995	86,430	78,822	89,729	87,553
122,931	114,816	102,109	116,339	101,363
102,660	116,660	114,430	99,745	76,405

STATISTICA Cz - [Data: Factor.sta (10s krát 100F)]

Soubor Úpravy Zobrazit Vložit Formát Statistika Grafy Nástroje Data Ojno Nápožída

Analýza skupin

- Základní statistiky/tabulky
- Vícerozměrné regrese
- ANOVA
- Neparametrická statistika
- Prokládání rozdílů
- Pokročilé lineární/nelineární modely
- Vícerozměrné průzkumné techniky**
  - Průmyslová statistika & Six Sigma
  - Analýza síly testu
  - Neuronové sítě
  - Vytěžování dat
  - QC Data mining & Analýza hlavních příčin
  - Text & Document Mining, Web Crawling
  - Statistiky bloku dat
  - STATISTICA Visual Basic
  - Pravděpodobnostní kalkulátor
- Kanonická analýza
- Analýza spolehlivosti/prvků
- Klasifikační stromy
- Korespondenční analýza
- Vícerozměrné šklování
- Diskriminační analýza
- Modely obecné diskriminační analýzy

2. Zavoláme *Kanonickou analýzu* z bloku *Vícerozměrné průzkumné techniky*.

Kanonická analýza: Factor.sta

Základní nastavení

Proměnné: **žádné**

Vstupní soubor: Zdrojová data

Přehled popisných statistik a korelační matice

Zvolte proměnné pro kanonickou analýzu

1-Zaměstnání 1
2-Zaměstnání 2
3-Zaměstnání 3
4-Hobby 1
5-Hobby 2
6-Bydlení 1
7-Bydlení 2
8-Bydlení 3
9-Různé 1
10-Různé 2

Vybrat vše   Dl. názvy   Detaily

Vyberte proměnné:
1-10

Ukázat pouze odpovídající proměnné

3. Kliknutím na *Proměnné* se otevře okno *Zvolte proměnné pro kanonickou analýzu*, které naplníme 10 znaky a klikneme *OK*.

84,165	76,385	80,054	93,209	87,839
116,930	112,745	106,480	113,189	105,960
99,814	111,435	110,644	108,013	93,038

82,486	90,447	104,688	95,076	99,695	77,630	62,031
79,203	68,482	78,995	86,430	78,822	89,729	87,553
119,293	112,988	122,931	114,816	102,109	116,339	101,363
97,026	111,107	107,660	116,858	114,730	88,715	76,495
81,250	100,519	98,515	96,833	104,256	115,321	110,011
98,515	96,833	104,256	115,321	110,011	101,011	101,011
60,108	47,088	90,237	101,011	103,273	88,647	108,083
99,552	110,486	90,169	93,522	86,063	92,444	100,325
99,828	106,570	115,784	118,914	101,190	95,078	111,294
54,604	66,491	90,371	89,675	98,095	108,588	123,270
88,390	92,863	91,766	98,602	85,128	101,343	93,761
93,623	85,325	118,700	122,608	112,353	110,939	123,047
117,641	123,765	83,284	107,952	84,165	76,385	80,054
93,209	87,839	103,061	123,072	116,930	112,745	106,480
113,189	105,960	102,308	95,434	99,814	111,435	110,644
108,013	93,038	121,383	127,679	106,550	113,191	111,581
127,931	128,899	69,323	76,995	85,357	101,615	100,099
80,356	80,744	100,471	109,374	109,876	105,846	105,623
100,425	99,726					

Kanonická analýza: Factor.sta

Základní nastavení

Proměnné: **Vše**

Vstupní soubor: **Zdrojové data**

Přehled popisných statistik a korelační matice

OK Storno

Možnosti

Otevři Data

SELECT CASES

ChD vynechána

Celé případy

Nahradit průměrem

4. Záložku *Přehled popisných statistik a korelační matice* zaškrtneme a OK.

91,766	98,602	85,128	101,343	93,761	93,623	85,325
118,700	122,608	112,353	110,939	123,047	117,641	123,765
83,284	107,952	84,165	76,385	80,054	93,209	87,839
103,061	123,072	116,930	112,745	106,480	113,189	105,960
102,308	95,434	99,814	111,435	110,644	108,013	93,038
121,383	127,679	106,550	113,191	111,581	127,931	128,899
69,323	76,995	85,357	101,615	100,099	80,356	80,744
100,471	109,374	109,876	105,846	105,623	100,425	99,726

117	67,787	54,604	66,491	80,830	76,364	81,024	48,978	50,056
305	98,081	94,513	97,422	93,694	99,181	96,398	90,732	86,707
307	105,572	101,008	102,275	87,427	96,664	86,577	93,057	112,702
299	94,074	88,538	98,112	97,785	99,585	99,761	99,399	105,908
308	85,823	82,486	90,447	104,688	95,076	99,695	77,630	62,031
110	94,687	79,203	68,482	78,995	86,430	78,822	89,729	87,553
337	104,396	119,293	112,988	122,931	114,816	102,109	116,339	101,363
392	100,771	97,026	111,107	107,660	116,858	114,730	88,715	76,495
259	89,216	81,250	100,519	97,493	98,515	96,833	104,256	115,321
143	97,493	98,515	96,833	104,256	115,321	110,011	101,011	101,011
343	87,345	104,256	115,321	110,011	101,011	101,011	101,011	101,011
303	74,231	60,108	47,088	90,237	101,011	101,011	101,011	101,011
183	105,634	90,237	101,011	101,011	101,011	101,011	101,011	101,011
518	87,609	103,273	88,647	108,083	121,888	121,888	121,888	121,888
373	101,852	108,083	121,888	121,888	121,888	121,888	121,888	121,888
376	91,457	99,552	110,486	102,246	90,169	93,522	86,063	92,444
515	102,246	90,169	93,522	86,063	92,444	100,325	100,906	106,570
380	95,486	86,063	92,444	100,325	100,906	106,570	106,570	106,570
387	98,586	100,325	100,906	106,570	106,570	106,570	106,570	106,570
372	102,301	99,828	106,570	120,531	115,784	118,914	101,190	95,078
273	120,531	115,784	118,914	101,190	95,078	94,383	101,190	95,078
371	94,383	101,190	95,078	94,019	111,294	146,451	67,787	54,604
175	94,019	111,294	146,451	67,787	54,604	66,491	80,830	76,364
319	67,787	54,604	66,491	80,830	76,364	81,024	48,978	50,056

Přehled popisných statistik: Factor.sta

ChD vynechána párově

100 příp. zvoleny, 0 s chybějícími daty

100 platné příp. akcept.

Zákl. výsledky | Detaily | Matice

Průměry & sm. odchylky

Korelace

OK Storno

Možnosti

5. Otevře se okno *Přehled popisných statistik*, ve kterém je uvedeno, že řádky chybějících dat v dířkách byly vynechány. Okno má tři záložky: *Zákl. výsledky*, *Detaily* a *Matice*.

295	113,353	118,700	122,608	112,353	110,939	123,047	117,641	123,765
296	121,558	83,284	107,952	84,165	76,385	80,054	93,209	87,839
172	101,445	103,061	123,072	116,930	112,745	106,480	113,189	105,960
178	96,747	107,952	95,434	99,814	111,435	110,644	108,013	93,038

STATISTICA Cz - [PS 1* - Průměry a směrodatné odchylky (Factor.sta)]

Soubor Úpravy Zobrazit Vložit Formát Statistika Grafy Nástroje Data Pracovní sešit Okno Nápověda

Průměry a směrodatné odchylky (Factor.sta)

proměnná	Průměry	Sm. odch.
Zaměstnání 1	97,0296	15,52089
Zaměstnání 2	98,1689	11,26746
Zaměstnání 3	98,9430	12,48538
Hobby 1	98,0252	15,93673
Hobby 2	100,1081	19,94109
Bydlení 1	99,5083	11,97813
Bydlení 2	101,6029	11,06155
Bydlení 3	101,3717	12,73475
Různé 1	99,1629	16,96749
Různé 2	98,2238	19,11151

6. Okno dialogu *Popisných statistik a korelace* začíná tabulkou *Průměry a směrodatné odchylky* všech 10 znaků.

STATISTICA Cz - [PS 1* - Korelace (Factor.sta)]

Soubor Úpravy Zobrazit Vložit Formát Statistika Grafy Nástroje Data Pracovní sešit Okno Nápověda

Korelace (Factor.sta)

proměnná	Zaměstnání 1	Zaměstnání 2	Zaměstnání 3	Hobby 1	Hobby 2	Bydlení 1	Bydlení 2	Bydlení 3	Různé 1	Různé 2
Zaměstnání 1	1,000	0,647	0,653	0,598	0,521	0,143	0,145	0,138	0,611	0,549
Zaměstnání 2	0,647	1,000	0,732	0,689	0,698	0,143	0,182	0,236	0,709	0,685
Zaměstnání 3	0,653	0,732	1,000	0,637	0,630	0,164	0,238	0,255	0,698	0,671
Hobby 1	0,598	0,689	0,637	1,000	0,805	0,536	0,634	0,583	0,904	0,843
Hobby 2	0,521	0,698	0,630	0,805	1,000	0,506	0,496	0,482	0,811	0,756
Bydlení 1	0,143	0,143	0,164	0,536	0,506	1,000	0,658	0,590	0,498	0,425
Bydlení 2	0,145	0,182	0,238	0,634	0,496	0,658	1,000	0,731	0,644	0,593
Bydlení 3	0,138	0,236	0,255	0,583	0,482	0,590	0,731	1,000	0,586	0,518
Různé 1	0,611	0,709	0,698	0,904	0,811	0,498	0,644	0,586	1,000	0,841
Různé 2	0,549	0,685	0,671	0,843	0,756	0,425	0,593	0,518	0,841	1,000

7. Kanonická korelace je založena na korelační matici znaků. Prvním krokem proto bude vyčíslení *Korelační matice*, pokud ovšem korelační matice nebyla načtena ve vstupních datech jako jedna možnost inputu. Všimněte si, že později budete zadávat proměnné pro dva výběry z těchto znaků, které jsme zde specifikovali.

STATISTIKA CZ - [PS 1* - Kovariance (Factor.sta)]

Úpravy Zobrazit Vložit Formát Statistika Grafy Nástroje Data Pracovní sešit Okno Nápořádá

10 B Z U

á analýza (Factor.sta)
g popisných statistik
řuměry a směrodat
řorelace (Factor.sta)
kovariance (Factor.sta)

Kovariance (Factor.sta)

proměnná	Zaměstnání 1	Zaměstnání 2	Zaměstnání 3	Hobby 1	Hobby 2	Bydlení 1	Bydlení 2	Bydlení 3	Různé 1	Různé 2
Zaměstnání 1	240,898	113,218	126,467	147,947	161,282	26,551	24,918	27,235	160,998	162,832
Zaměstnání 2	113,218	126,956	102,961	123,640	156,781	19,349	22,665	33,860	135,476	147,462
Zaměstnání 3	126,467	102,961	155,885	126,737	156,860	24,471	32,911	40,488	147,846	160,023
Hobby 1	147,947	123,640	126,737	253,979	255,728	102,391	111,819	118,288	244,574	256,818
Hobby 2	161,282	156,781	156,860	255,728	397,647	120,840	109,388	122,491	274,404	288,026
Bydlení 1	26,551	19,349	24,471	102,391	120,840	143,476	87,149	90,002	101,298	97,226
Bydlení 2	24,918	22,665	32,911	111,819	109,388	87,149	122,358	102,923	120,802	125,446
Bydlení 3	27,235	33,860	40,488	118,288	122,491	90,002	102,923	162,174	126,592	126,010
Různé 1	160,998	135,476	147,846	244,574	274,404	101,298	120,802	126,592	287,896	272,852
Různé 2	162,832	147,462	160,023	256,818	288,026	97,226	125,446	126,010	272,852	365,250

8. Kliknutím na okénko *Kovariance* se otevře kovarianční matice.

Factor.sta

Y graf

	Zaměstnání 1	Zaměstnání 2	Zaměstnání 3	Hobby 1	Hobby 2	Bydlení 1	Bydlení 2	Bydlení 3	Různé 1	Různé 2
Zaměstnání 1	240,898	113,218	126,467	147,947	161,282	26,551	24,918	27,235	160,998	162,832
Zaměstnání 2	113,218	126,956	102,961	123,640	156,781	19,349	22,665	33,860	135,476	147,462
Zaměstnání 3	126,467	102,961	155,885	126,737	156,860	24,471	32,911	40,488	147,846	160,023
Hobby 1	147,947	123,640	126,737	253,979	255,728	102,391	111,819	118,288	244,574	256,818
Hobby 2	161,282	156,781	156,860	255,728	397,647	120,840	109,388	122,491	274,404	288,026
Bydlení 1	26,551	19,349	24,471	102,391	120,840	143,476	87,149	90,002	101,298	97,226
Bydlení 2	24,918	22,665	32,911	111,819	109,388	87,149	122,358	102,923	120,802	125,446
Bydlení 3	27,235	33,860	40,488	118,288	122,491	90,002	102,923	162,174	126,592	126,010
Různé 1	160,998	135,476	147,846	244,574	274,404	101,298	120,802	126,592	287,896	272,852
Různé 2	162,832	147,462	160,023	256,818	288,026	97,226	125,446	126,010	272,852	365,250

Přehled popisných statistik: Factor.sta

ChD vynechána párově

100 příp. zvoleny, 0 s chybějící. daty
100 platné příp. akcept.

Zákl. výsledky | Detaily | Matice

Průměry & sm. odchylky | Krabicový graf proměnných

Korelace | Maticový graf korelací

Kovariance | SO=Součet čtverců/N

Možnosti

OK | Storno

Vyberte proměnné na krabicový graf

1-Zaměstnání 1
2-Zaměstnání 2
3-Zaměstnání 3
4-Hobby 1
5-Hobby 2
6-Bydlení 1
7-Bydlení 2
8-Bydlení 3
9-Různé 1
10-Různé 2

OK | Storno

Vybrat vše | Dle názvy | Detaily

Vyberte proměnné:
1-10

Ukázat pouze odpovídající proměnné

9. Kliknutím na *Krabicový graf proměnných* se otevře další okno, nadepsané *Vyberte proměnné na krabicový graf*, ve kterém zadáme znaky k této EDA analýze a OK.

Hobby 2	161,282	156,781	156,860	255,728	397,647	120,840	109,388	122,491	274,404	288,026
Bydlení 1	26,551	19,349	24,471	102,391	120,840	143,476	87,149	90,002	101,298	97,226
Bydlení 2	24,918	22,665	32,911	111,819	109,388	87,149	122,358	102,923	120,802	125,446
Bydlení 3	27,235	33,860	40,488	118,288	122,491	90,002	102,923	162,174	126,592	126,010
Různé 1	160,998	135,476	147,846	244,574	274,404	101,298	120,802	126,592	287,896	272,852
Různé 2	162,832	147,462	160,023	256,818	288,026	97,226	125,446	126,010	272,852	365,250

Přehled popisných statistik: Factor.sta

ChD vynechána párově

100 příp. zvoleny, 0 s chybějící. daty
100 platné příp. akcept.

Zákl. výsledky | Detaily | Matice

Průměry & sm. odchylky | Krabicový graf proměnných

Korelace | Maticový graf korelací

Kovariance | SO=Součet čtverců/N

Možnosti

OK | Storno

Typ krabicového grafu:

Medián/Kvartily/Rozpětí

Průměr/SmCh/SmDch

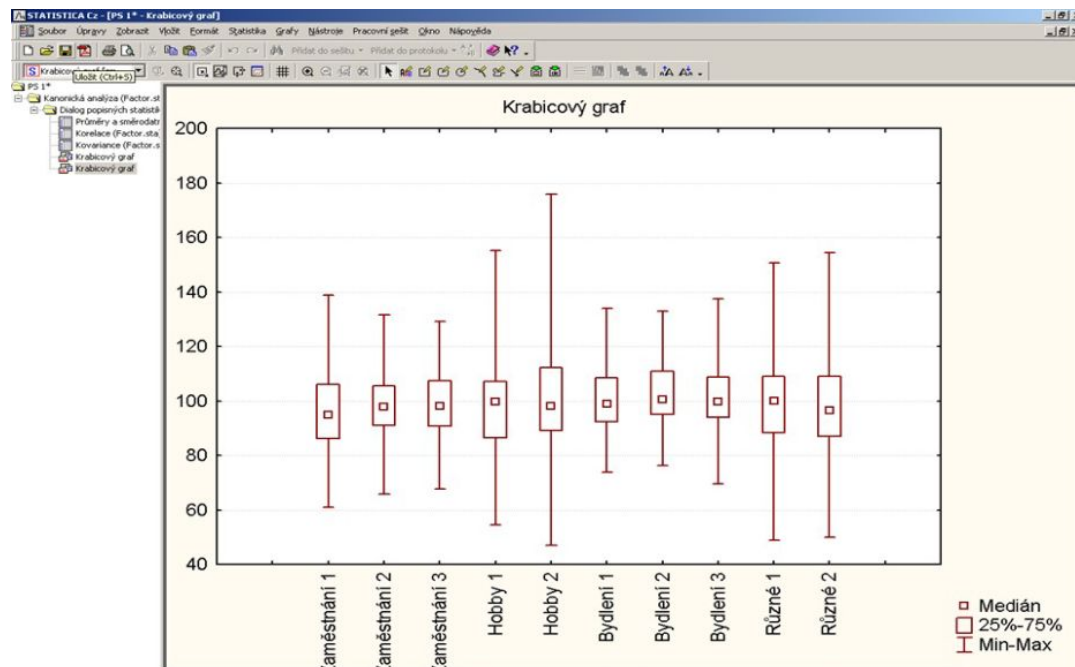
Průměr/SmDch/1.96*SmDch

Průměr/SmCh/1.96*SmCh

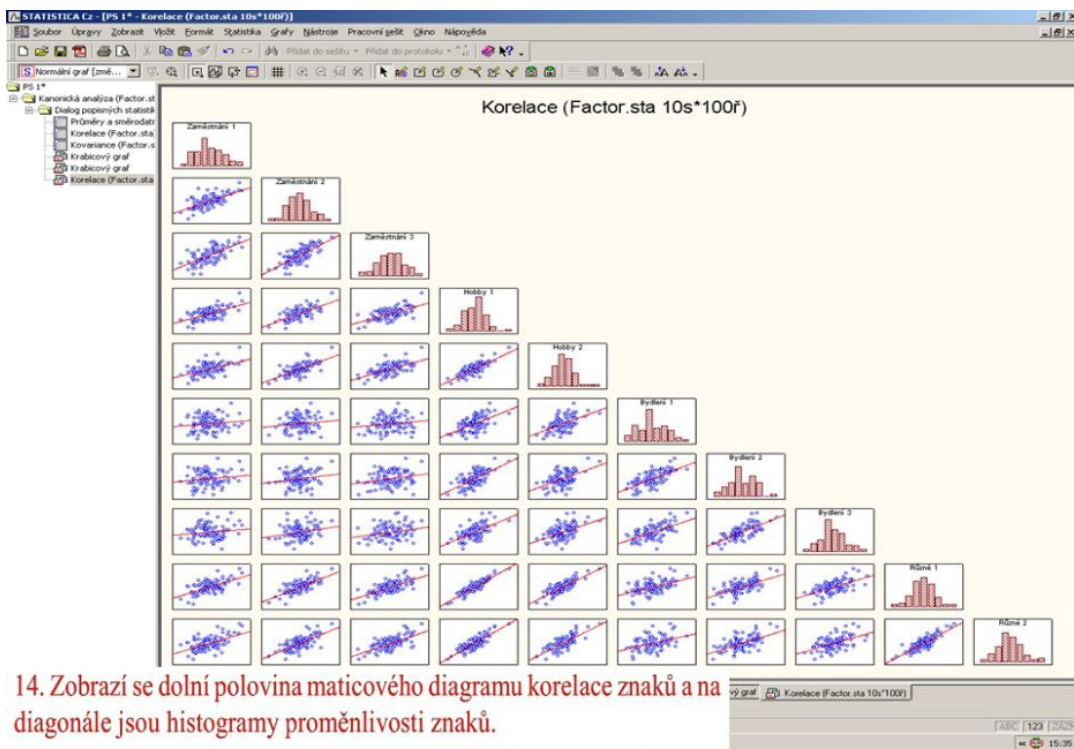
Ostatní typy krabicových grafů a grafů odchylek a extrémních hodnot najdete v nabídce Grafy.

OK | Storno

10. Otevře se okno *Typ krabicového grafu*, ve kterém zaškrtneme jeden ze čtyř nabídnutých typů krabice.

11. Otevře se krabicový graf zadaných znaků. Všimneme si měř polohy, rozptýlení a tvaru. Vně vousů jsou indikovány vybočující body.

14. Zobrazí se dolní polovina maticového diagramu korelace znaků a na diagonále jsou histogramy proměnlivosti znaků.

Hobby 2	0,52110	0,69778	0,63003	0,80469	1,00000	0,50591	0,49591	0,48235	0,811
Bydlení 1	0,14282	0,14337	0,16363	0,53638	0,50591	1,00000	0,65774	0,59003	0,498
Bydlení 2	0,14514	0,18185	0,23830	0,63431	0,49591	0,65774	1,00000	0,73065	0,643
Bydlení 3	0,13779	0,23598	0,25465	0,58284	0,48235	0,59003	0,73065	1,00000	0,585
Různé 1	0,61135	0,70863	0,69789	0,90447	0,81101	0,49842	0,64364	0,58587	1,000
Různé 2	0,54894	0,68479	0,67063	0,84320	0,75577	0,42471	0,59340	0,51775	0,841
Průměry	97,02958	98,16886	98,94298	98,02522	100,10813	99,50832	101,60288	101,37174	99,162
Sm.odch	15,52089	11,26746	12,48538	15,93673	19,94109	11,97813	11,06155	12,73475	16,967

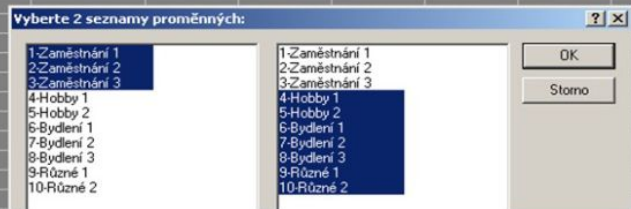
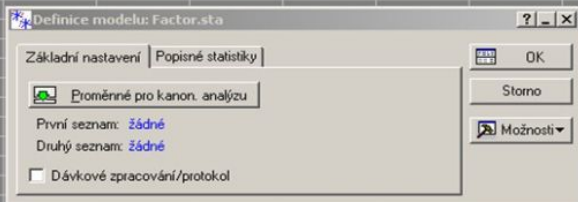
15. Okno Přehled popisných statistik přináší v záložce Matice v číselné podobě korelační matici.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Factor.sta	Zaměstnání 1	Zaměstnání 2	Zaměstnání 3	Hobby 1	Hobby 2	Bydlení 1	Bydlení 2	Bydlení 3	Různé 1	Různé 2
Zaměstnání 1	1,00000	0,64740	0,65262	0,59812	0,52110	0,14282	0,14514	0,13779	0,61135	0,54894
Zaměstnání 2	0,64740	1,00000	0,73189	0,68855	0,69778	0,14337	0,18185	0,23598	0,70863	0,68479
Zaměstnání 3	0,65262	0,73189	1,00000	0,63695	0,63003	0,16363	0,23830	0,25465	0,69789	0,67063
Hobby 1	0,59812	0,68855	0,63695	1,00000	0,80469	0,53638	0,63431	0,58284	0,90447	0,84320
Hobby 2	0,52110	0,69778	0,63003	0,80469	1,00000	0,50591	0,49591	0,48235	0,81101	0,75577
Bydlení 1	0,14282	0,14337	0,16363	0,53638	0,50591	1,00000	0,65774	0,59003	0,49842	0,42471
Bydlení 2	0,14514	0,18185	0,23830	0,63431	0,49591	0,65774	1,00000	0,73065	0,64364	0,59340
Bydlení 3	0,13779	0,23598	0,25465	0,58284	0,48235	0,59003	0,73065	1,00000	0,58587	0,51775
Různé 1	0,61135	0,70863	0,69789	0,90447	0,81101	0,49842	0,64364	0,58587	1,00000	0,84142
Různé 2	0,54894	0,68479	0,67063	0,84320	0,75577	0,42471	0,59340	0,51775	0,84142	1,00000
Průměry	97,02958	98,16886	98,94298	98,02522	100,10813	99,50832	101,60288	101,37174	99,16294	98,22383
Sm.odch	15,52089	11,26746	12,48538	15,93673	19,94109	11,97813	11,06155	12,73475	16,96749	19,11151
Poč.příp	100,00000									
Matice	1,00000									

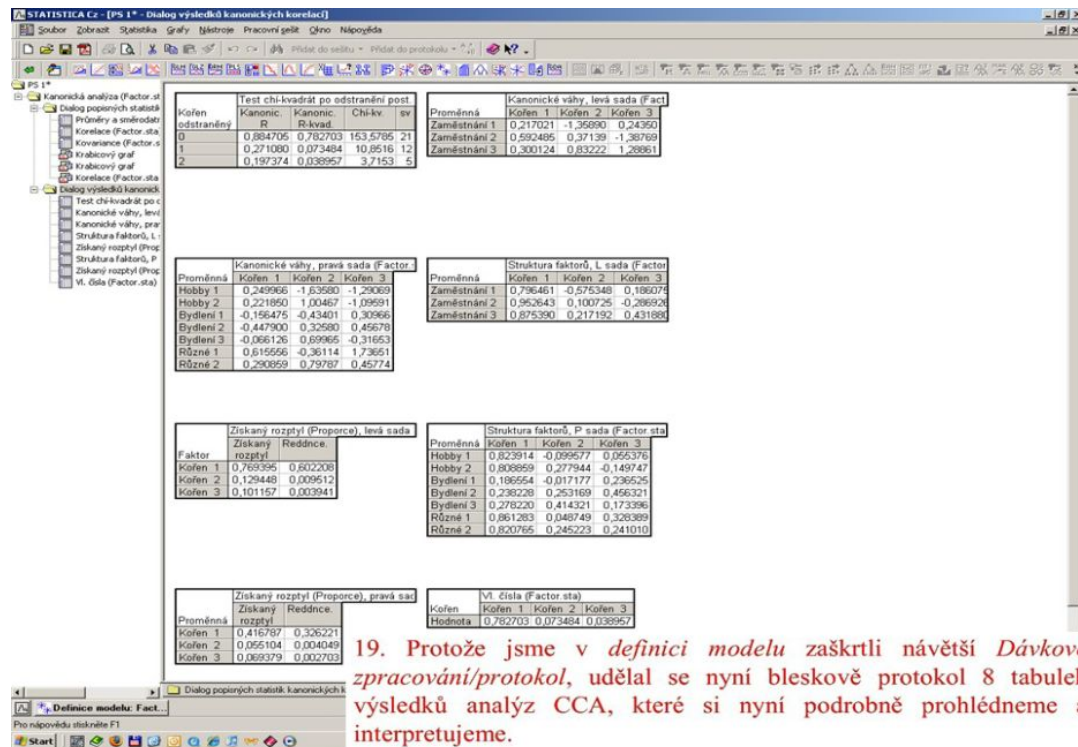
16. Korelační matice znaků obsahuje Pearsonovy korelační koeficient dvojic znaků a na diagonále jedničky. Matice je čtvercová a symetrická podle diagonály. Lze ji v této formě i uložit a použít jinde jako vstupní data k další statistické analýze některých vícerozměrných metod (např. MDS).

,23598	0,25465	0,58284	0,48235	0,59003	0,73065	1,00000	0,58587	0,51775		
,70863	0,69789	0,90447	0,81101	0,49842	0,64364	0,58587	1,00000	0,84142		
,68479	0,67063	0,84320	0,75577	0,42471	0,59340	0,51775	0,84142	1,00000		
,16886	98,94298	98,02522	100,10813	99,50832	101,60288	101,37174	99,16294	98,22383		
,26746	12,48538	15,93673	19,94109	11,97813	11,06155	12,73475	16,96749	19,11151		

17. Kliknutím na OK Přehledu popisných statistik se otevře okno Definice modelu se dvěma záložkami: Základní nastavení a Popisné statistiky. Otevřeme okénko Proměnné pro kanonickou analýzu a zadáme znaky do prvního a druhého seznamu proměnných.

18. V otevřeném okně *Vyberte 2 seznamy proměnných* jde totiž o levý výběr proměnných (*První seznam proměnných*) a pak o pravý výběr proměnných (*Druhý seznam proměnných*). Zdá se výhodnější rozlišovat slova *levý* a *pravý* než *první* a *druhý*. Do levého seznamu zadáme první tři znaky a do pravého seznamu pak zbývajících sedm znaků. Samozřejmě zadání můžeme i obrátit záměnou levého seznamu za pravý.

19. Protože jsme v *definici modelu* zaškrtnuli návětší *Dávkové zpracování/protokol*, udělal se nyní bleskově protokol 8 tabulek výsledků analýz CCA, které si nyní podrobně prohlédneme a interpretujeme.

Souhrn kanonické analýzy (Factor.sta)	
Kanonické R: ,88471	
Chi2(21)=153,58 p=0,0000	
N=100	
Počet proměnných	3 7
Získaný rozptyl	100,000% 54,1271%
Celková redundance	61,5661% 33,2973%
Proměnné:	
1	Zaměstnání 1 Hobby 1
2	Zaměstnání 2 Hobby 2
3	Zaměstnání 3 Bydlení 1
4	Bydlení 2
5	Bydlení 3
6	Různé 1
7	Různé 2

20. *Souhrn kanonické analýzy*: obsahuje celkové kanonické $R = 0.88471$, a tím vysokou statistickou významnost této korelace, protože $p = 0.0000$ je menší než zadaná hladina významnosti 0.05. Toto R lze vysvětlit jako jednoduchou korelaci mezi váženou sumou skóre v každém souboru s vahami odpovídajícími prvnímu a nejdůležitějšímu kanonickému kořeni.

Kořen odstraněný	Test chi-kvadrát po odstranění post. kořenů (Factor.sta)					
	Kanon. R	Kanon. R-kvad.	Chi-kv.	sv	p	První lambda
0	0,884705	0,782703	153,5785	21	0,000000	0,193486
1	0,271080	0,073484	10,8516	12	0,541689	0,890422
2	0,197374	0,038957	3,7153	5	0,591097	0,961043

21. *Test Chi2 po odstranění postupných kořenů*: testuje se statistická významnost všech tří kanonických kořenů.

STATISTICA Cz - [PS 1* - Struktura faktorů, L sada (Factor.sta)]

Soubor Úpravy Zobrazit Vložit Formát Statistika Grafy Nástroje Data Pracovní gešit Okno Nápověda

Přidat do sešitu Přidat do protokolu

Arial 10 B I U

PS 1*

Kanonicická analýza (Factor.sta)

- Dialog popisných statistik kanonických korelací
  - Průměry a směrodatné odchylky (Factor.sta)
  - Korelace (Factor.sta)
  - Kovariance (Factor.sta)
  - Krabicový graf
  - Krabicový graf
  - Korelace (Factor.sta 10s*100ř)
- Dialog výsledků kanonických korelací
  - Test chí-kvadrát po odstranění post. kořenů (F)
  - Kanonické váhy, levá sada (Factor.sta)
  - Kanonické váhy, pravá sada (Factor.sta)
  - Struktura faktorů, L sada (Factor.sta)
  - Získaný rozptyl (Proporce), levá sada (Factor.sta)
  - Struktura faktorů, P sada (Factor.sta)
  - Získaný rozptyl (Proporce), pravá sada (Factor.sta)
  - VI. čísla (Factor.sta)
  - Souhrn kanonické analýzy (Factor.sta)
  - VI. čísla (Factor.sta)

Proměnná	Kořen 1	Kořen 2	Kořen 3
Zaměstnání 1	0,796461	-0,575348	0,186075
Zaměstnání 2	0,952643	0,100725	-0,286926
Zaměstnání 3	0,875390	0,217192	0,431880

22. *Struktura faktorů, Levá sada:* ukazují jak korelují kanonické kořeny se znaky levé sady. Tyto korelace se nazývají **strukturní koeficienty**. Pouze první kanonický kořen vykazuje významnou korelaci se znaky čili vysoké strukturní koeficienty.

STATISTICA Cz - [PS 1* - Získaný rozptyl (Proporce), levá sada (Factor.sta)]

Soubor Úpravy Zobrazit Vložit Formát Statistika Grafy Nástroje Data Pracovní gešit Okno Nápověda

Přidat do sešitu Přidat do protokolu

Arial 10 B I U

PS 1*

Kanonicická analýza (Factor.sta)

- Dialog popisných statistik kanonických korelací
  - Průměry a směrodatné odchylky (Factor.sta)
  - Korelace (Factor.sta)
  - Kovariance (Factor.sta)
  - Krabicový graf
  - Krabicový graf
  - Korelace (Factor.sta 10s*100ř)
- Dialog výsledků kanonických korelací
  - Test chí-kvadrát po odstranění post. kořenů (F)
  - Kanonické váhy, levá sada (Factor.sta)
  - Kanonické váhy, pravá sada (Factor.sta)
  - Struktura faktorů, L sada (Factor.sta)
  - Získaný rozptyl (Proporce), levá sada (Factor.sta)
  - Struktura faktorů, P sada (Factor.sta)
  - Získaný rozptyl (Proporce), pravá sada (Factor.sta)
  - VI. čísla (Factor.sta)

Faktor	Získaný rozptyl	Redundance
Kořen 1	0,769395	0,602208
Kořen 2	0,129448	0,009512
Kořen 3	0,101157	0,003941

23. *Získaný rozptyl (proporce), Levá sada:* první kanonický kořen V_1 a U_1 vyčíslí 77% rozptylu tří znaků spokojenosti v zaměstnání. Znaky na levé straně vyčíslí okolo 60% rozptylu znaků spokojenosti v zaměstnání pomocí prvního kanonického kořene V_1 a U_1 čili **redundance**, což je tedy průměrné množství rozptylu vyčísleného pro každý znak prvním kanonickým kořenem.

$R = 0,885$ (vyjadřuje korelaci mezi U_1 a V_1),

$R\text{-kvad} = 0,783$ (podíl rozptylu zahrnutého do kanonických proměnných)

Test chí-kvadrát po odstranění post. kořenů (Factor.sta)

Kořen odstraněný	Kanonic. R	Kanonic. R-kvad.	Chi kv.	sv	p	První lambda
0	0,884705	0,782703	153,5785	21	0,000000	0,193486
1	0,271060	0,073484	10,8516	12	0,541689	0,890422
2	0,197374	0,038957	3,7153	5	0,591097	0,961043

Řádek pro první kanonický kořen.

Kanonické zátěže každého znaku vyjadřují korelaci mezi tímto znakem a dotyčnou kanonickou proměnnou:

Proměnná	Kořen 1	Kořen 2	Kořen 3
Zaměstnání 1	0,796461	-0,575348	0,186075
Zaměstnání 2	0,952643	0,100725	-0,286926
Zaměstnání 3	0,875390	0,217192	0,431880

$0,796 \cdot 0,796 = 0,6336$

$0,953 \cdot 0,953 = 0,9082$

$0,875 \cdot 0,875 = 0,7656$

Průměr sumy $2,3074 : 3 = 0,7691$ čili **76,91%**

76,91% vyjadřuje průměrný podíl rozptylu vyčíslený ze 3 znaků, který je vysvětlen první kanonickou proměnnou

Faktor	Získaný rozptyl	Redundance
Kořen 1	0,769395	0,602208
Kořen 2	0,129448	0,009512
Kořen 3	0,101157	0,003941

Redundanční index = $0,7691 \cdot 0,783 = 0,6022$ je mírou průměrného podílu rozptylu v pravé skupině znaků, který nebyl zahrnut do souboru znaků levé skupiny.

Celková redundance = celková korelace mezi znaky na pravé straně rovnice se vyčíslí: $0,602$ (od 1. kořene) + $0,010$ (od 2. kořene) + $0,004$ (od 3. kořene) = $0,616$ čili **61,6%** vystihuje značně silný vztah mezi třemi znaky souboru.

STATISTICA Cz - [PS 1* - Struktura faktorů, P sada (Factor.sta)]

Soubor Úpravy Zobrazit Vložit Formát Statistika Grafy Nástroje Data Pracovní gešit Okno Nápověda

Přidat do sešitu Přidat do protokolu

Arial 10 B I U

PS 1*

Kanonicická analýza (Factor.sta)

- Dialog popisných statistik kanonických korelací
  - Průměry a směrodatné odchylky (Factor.sta)
  - Korelace (Factor.sta)
  - Kovariance (Factor.sta)
  - Krabicový graf
  - Krabicový graf
  - Korelace (Factor.sta 10s*100ř)
- Dialog výsledků kanonických korelací
  - Test chí-kvadrát po odstranění post. kořenů (F)
  - Kanonické váhy, levá sada (Factor.sta)
  - Kanonické váhy, pravá sada (Factor.sta)
  - Struktura faktorů, L sada (Factor.sta)
  - Získaný rozptyl (Proporce), levá sada (Factor.sta)
  - Struktura faktorů, P sada (Factor.sta)
  - Získaný rozptyl (Proporce), pravá sada (Factor.sta)
  - VI. čísla (Factor.sta)
  - Souhrn kanonické analýzy (Factor.sta)
  - VI. čísla (Factor.sta)

Proměnná	Kořen 1	Kořen 2	Kořen 3
Hobby 1	0,823914	-0,099577	0,055376
Hobby 2	0,808859	0,277944	-0,149747
Bydlení 1	0,186554	-0,017177	0,236525
Bydlení 2	0,238228	0,253169	0,456321
Bydlení 3	0,278220	0,414321	0,173396
Různé 1	0,861283	0,048749	0,328389
Různé 2	0,820765	0,245223	0,241010

24. *Struktura faktorů, Pravá sada:* ukazuje jak korelují kanonické kořeny se znaky pravé sady formou **strukturních koeficientů**. Nejvíce koreluje první kanonický kořen V_1 a U_1 se znaky Hobby1, Hobby2, Různé1 a Různé2. Zbylé dva kanonické kořeny korelují málo, statisticky nevýznamně.

STATISTICA Cz - [PS 1* - Získaný rozptyl (Proporce), pravá sada (Factor.sta)]

Soubor Úpravy Zobrazit Vložit Formát Statistika Grafy Nástroje Data Pracovní gešit Okno Nápověda

Přidat do sešitu Přidat do protokolu

Arial 10 B I U

PS 1*

- Kanonická analýza (Factor.sta)
  - Dialog popisných statistik kanonických korelací
    - Průměry a směrodatné odchylky (Factor.sta)
    - Korelace (Factor.sta)
    - Kovariance (Factor.sta)
    - Krabicový graf
    - Krabicový graf
  - Dialog výsledků kanonických korelací
    - Test chí-kvadrát po odstranění post. kořenů (f)
    - Kanonické váhy, levá sada (Factor.sta)
    - Kanonické váhy, pravá sada (Factor.sta)
    - Struktura faktorů, L sada (Factor.sta)
    - Získaný rozptyl (Proporce), levá sada (Factor.sta)
    - Struktura faktorů, P sada (Factor.sta)
    - Získaný rozptyl (Proporce), pravá sada (Factor.sta)**
    - VI. čísla (Factor.sta)
    - Souhrn kanonické analýzy (Factor.sta)
    - VI. čísla (Factor.sta)

Proměnná	Získaný rozptyl (Proporce), pravá sada (Factor.sta)	
	Získaný rozptyl	Rednce.
Kořen 1	0,416787	0,326221
Kořen 2	0,055104	0,004049
Kořen 3	0,069379	0,002703

25. *Získaný rozptyl (proporce), Pravá sada:* první kanonický kořen V_1 a U_1 vyčíslí 42% rozptylu znaků v pravé sadě a okolo 33% rozptylu znaků založených na V_1 a U_1 .

STATISTICA Cz - [PS 1* - Kanonické váhy, levá sada (Factor.sta)]

Soubor Úpravy Zobrazit Vložit Formát Statistika Grafy Nástroje Data Pracovní gešit Okno Nápověda

Přidat do sešitu Přidat do protokolu

Arial 10 B I U

PS 1*

- Kanonická analýza (Factor.sta)
  - Dialog popisných statistik kanonických korelací
    - Průměry a směrodatné odchylky (Factor.sta)
    - Korelace (Factor.sta)
    - Kovariance (Factor.sta)
    - Krabicový graf
    - Krabicový graf
  - Dialog výsledků kanonických korelací
    - Test chí-kvadrát po odstranění post. kořenů (f)
    - Kanonické váhy, levá sada (Factor.sta)**
    - Kanonické váhy, pravá sada (Factor.sta)
    - Struktura faktorů, L sada (Factor.sta)
    - Získaný rozptyl (Proporce), levá sada (Factor.sta)
    - Struktura faktorů, P sada (Factor.sta)
    - Získaný rozptyl (Proporce), pravá sada (Factor.sta)
    - VI. čísla (Factor.sta)
    - Souhrn kanonické analýzy (Factor.sta)
    - VI. čísla (Factor.sta)

Proměnná	Kanonické váhy, levá sada (Factor.sta)		
	Kořen 1	Kořen 2	Kořen 3
Zaměstnání 1	0,217021	-1,35890	0,24350
Zaměstnání 2	0,592485	0,37139	-1,38769
Zaměstnání 3	0,300124	0,83222	1,28861

26. *Kanonické váhy u kanonického skóre, Levá sada:* Jde o váhy a_1, a_2, a_3 při výpočtu jednotlivých kanonických kořenů. Váhy odpovídají Z-standardizovaným hodnotám znaků v levé sadě. Tyto váhy se užijí k výpočtu kanonického skóre.

STATISTICA Cz - [PS 1* - Kanonické váhy, pravá sada (Factor.sta)]

Soubor Úpravy Zobrazit Vložit Formát Statistika Grafy Nástroje Data Pracovní gešit Okno Nápověda

Přidat do sešitu Přidat do protokolu

Arial 10 B I U

PS 1*

- Kanonická analýza (Factor.sta)
  - Dialog popisných statistik kanonických korelací
    - Průměry a směrodatné odchylky (Factor.sta)
    - Korelace (Factor.sta)
    - Kovariance (Factor.sta)
    - Krabicový graf
    - Krabicový graf
  - Dialog výsledků kanonických korelací
    - Test chí-kvadrát po odstranění post. kořenů (f)
    - Kanonické váhy, levá sada (Factor.sta)
    - Kanonické váhy, pravá sada (Factor.sta)**
    - Struktura faktorů, L sada (Factor.sta)
    - Získaný rozptyl (Proporce), levá sada (Factor.sta)
    - Struktura faktorů, P sada (Factor.sta)
    - Získaný rozptyl (Proporce), pravá sada (Factor.sta)
    - VI. čísla (Factor.sta)
    - Souhrn kanonické analýzy (Factor.sta)
    - VI. čísla (Factor.sta)

Proměnná	Kanonické váhy, pravá sada (Factor.sta)		
	Kořen 1	Kořen 2	Kořen 3
Hobby 1	0,249966	-1,63580	-1,29069
Hobby 2	0,221850	1,00467	-1,09591
Bydlení 1	-0,156475	-0,43401	0,30966
Bydlení 2	-0,447900	0,32580	0,45678
Bydlení 3	-0,066126	0,69965	-0,31653
Různé 1	0,615556	-0,36114	1,73651
Různé 2	0,290859	0,79787	0,45774

27. *Kanonické váhy u kanonického skóre, Pravá sada:* Jde o váhy b_1, b_2, b_3 při výpočtu jednotlivých kanonických kořenů. Váhy odpovídají Z-standardizovaným hodnotám znaků v pravé sadě. Tyto váhy se užijí k výpočtu kanonického skóre.

STATISTICA Cz - [PS 1* - VI. čísla (Factor.sta)]

Soubor Úpravy Zobrazit Vložit Formát Statistika Grafy Nástroje Data Pracovní gešit Okno Nápověda

Přidat do sešitu Přidat do protokolu

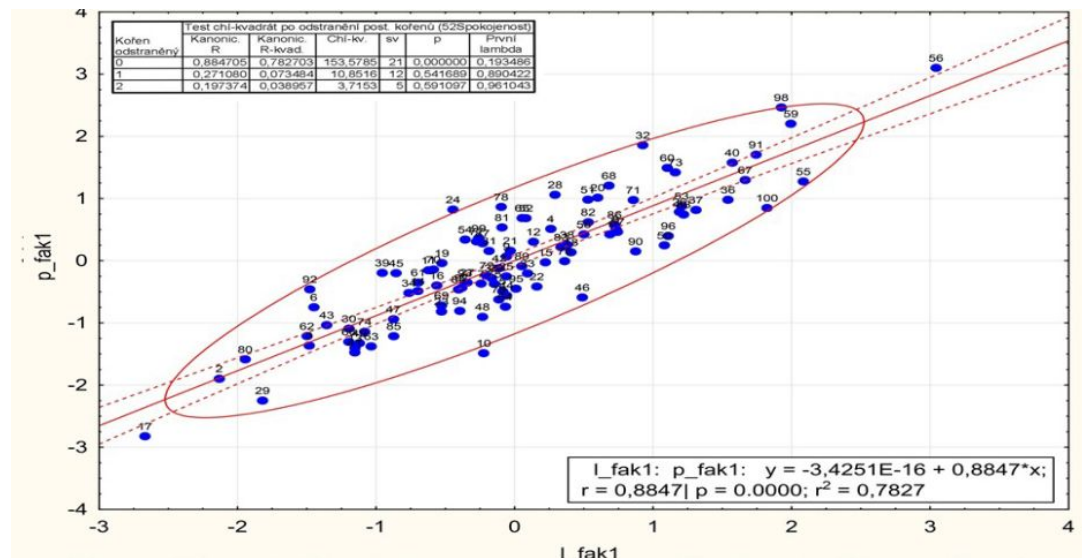
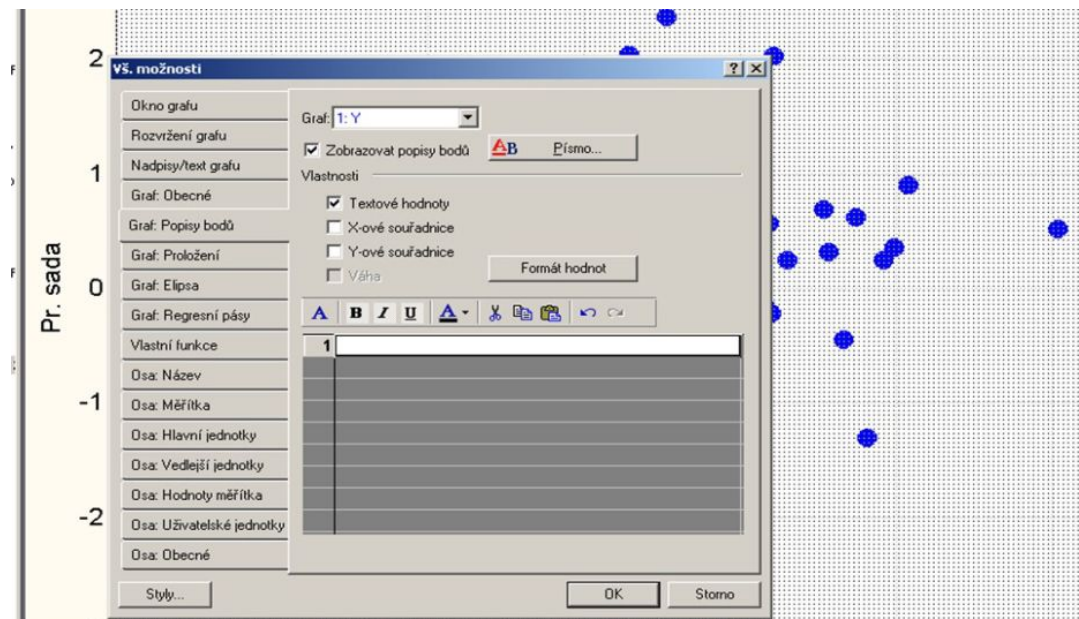
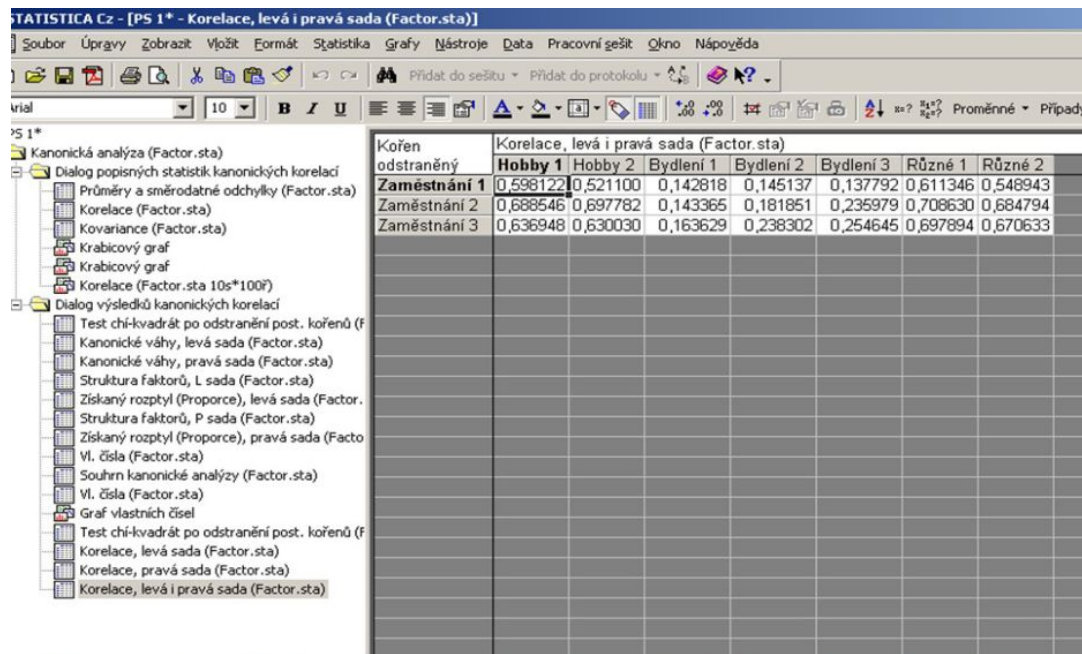
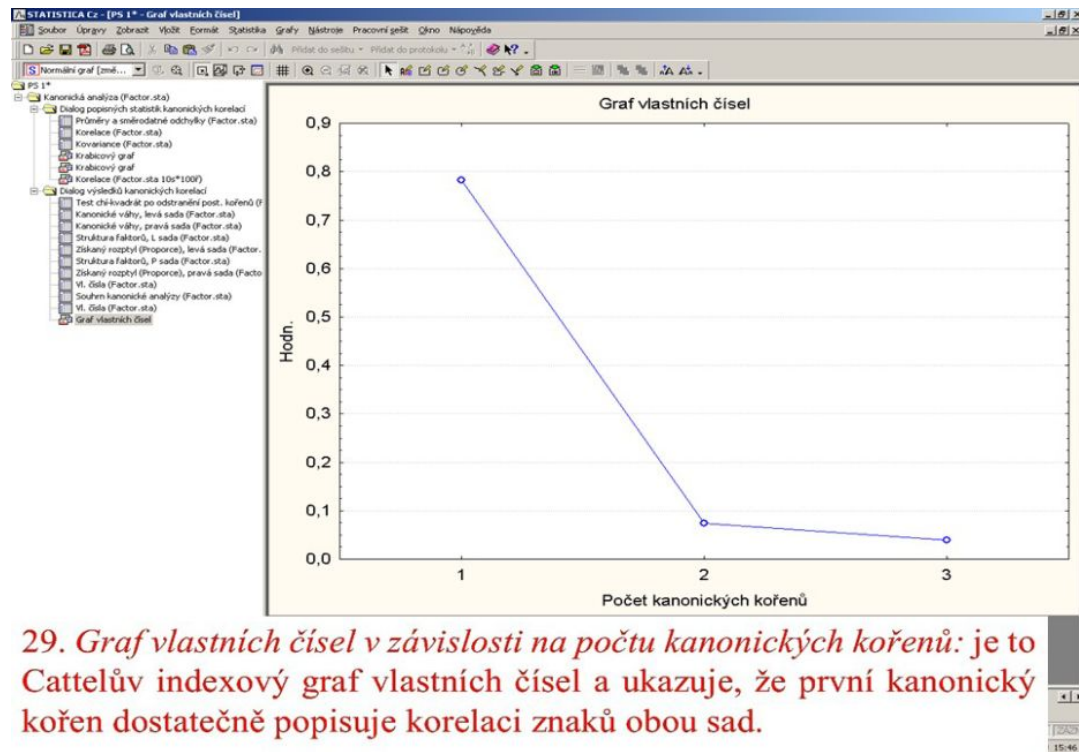
Arial 10 B I U

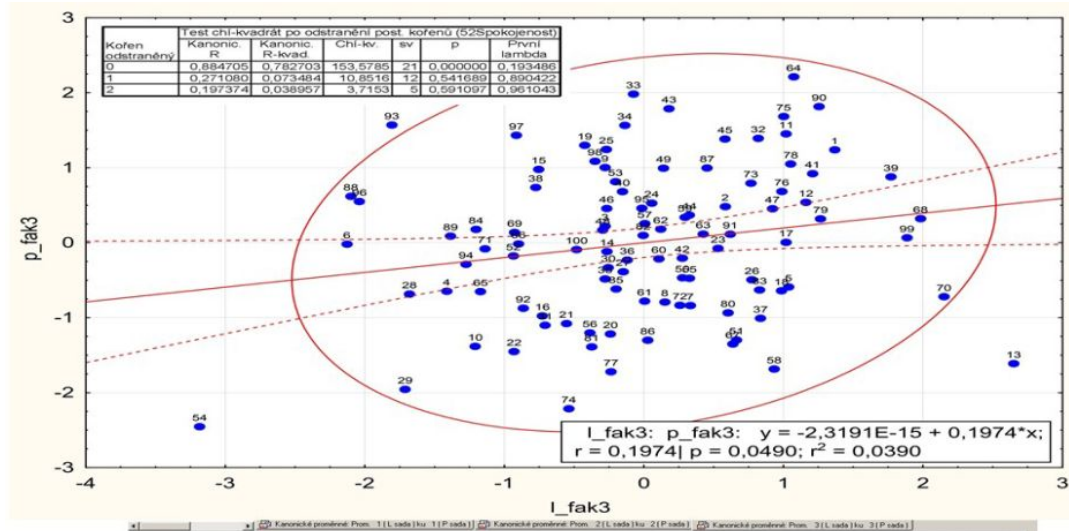
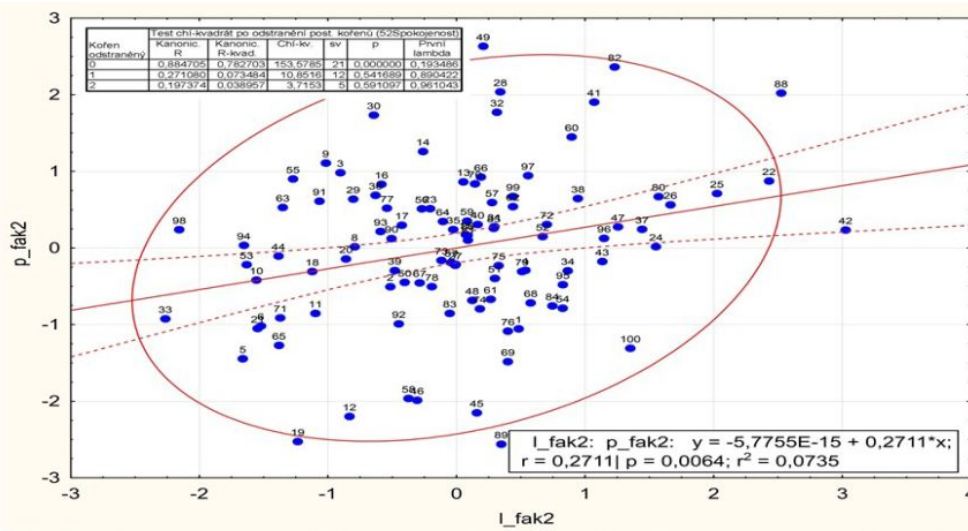
PS 1*

- Kanonická analýza (Factor.sta)
  - Dialog popisných statistik kanonických korelací
    - Průměry a směrodatné odchylky (Factor.sta)
    - Korelace (Factor.sta)
    - Kovariance (Factor.sta)
    - Krabicový graf
    - Krabicový graf
  - Dialog výsledků kanonických korelací
    - Test chí-kvadrát po odstranění post. kořenů (f)
    - Kanonické váhy, levá sada (Factor.sta)
    - Kanonické váhy, pravá sada (Factor.sta)
    - Struktura faktorů, L sada (Factor.sta)
    - Získaný rozptyl (Proporce), levá sada (Factor.sta)
    - Struktura faktorů, P sada (Factor.sta)
    - Získaný rozptyl (Proporce), pravá sada (Factor.sta)
    - VI. čísla (Factor.sta)**
    - Souhrn kanonické analýzy (Factor.sta)
    - VI. čísla (Factor.sta)

Kořen	VI. čísla (Factor.sta)		
	Kořen 1	Kořen 2	Kořen 3
Hodnota	0,782703	0,073484	0,038957

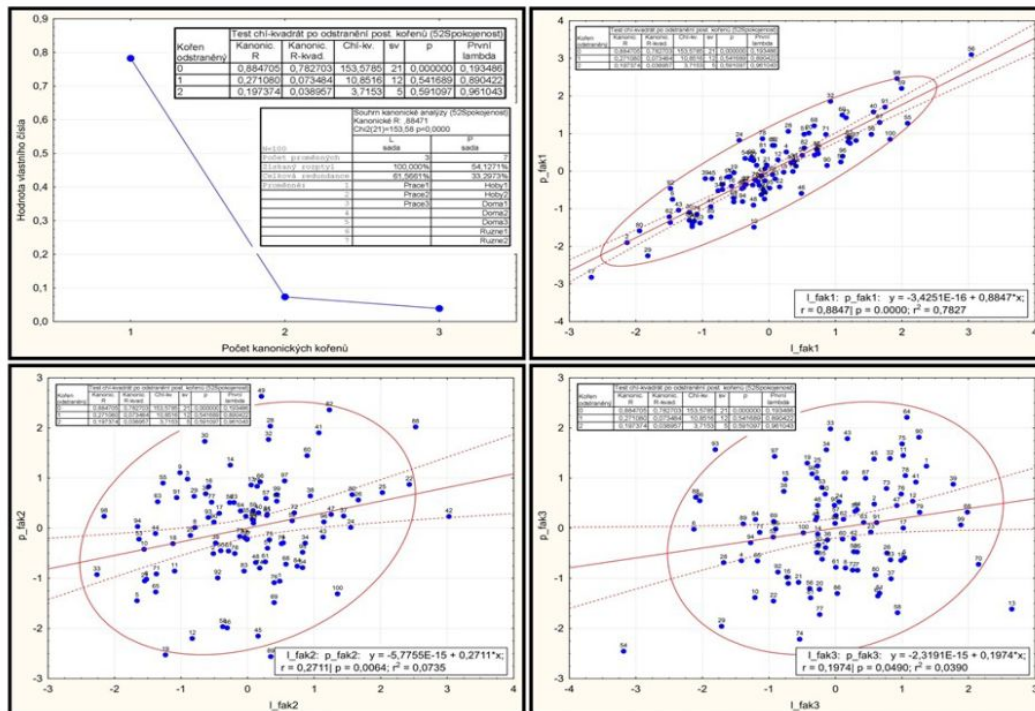
28. *Vlastní čísla u kanonických kořenů:* jsou vyčíslena vlastní čísla pro jednotlivé kanonické kořeny.

33. Graf kanonického skóre respondentů pro Levá sada (2) proti Pravá sada (2): dosahuje stejných závěrů jako u předešlého grafu. Ukazuje na ne tolik zřetelnou lineární závislost (přímkovou) kanonického skóre pravé sady V_2 na kanonickém kořeni levé sady U_2 . V grafu lze indikovat vybočující body (respondenty), shluky respondentů a také nelinearitu grafu.

33. Graf kanonického skóre respondentů pro Levá sada (3) proti Pravá sada (3): dosahuje stejných závěrů jako u předešlého grafu. Ukazuje na ne tolik zřetelnou lineární závislost (přímkovou) kanonického skóre pravé sady V_3 na kanonickém kořeni levé sady U_3 . V grafu lze indikovat vybočující body (respondenty), shluky respondentů a také nelinearitu grafu.

Přehled kanonické korelační analýzy

1. Cíle kanonické korelační analýzy

Data tvoří dvě skupiny znaků.

Každá skupina má jiný teoretický význam, jedna může být definovaná jako znaky nezávisle proměnné a druhá jako závisle proměnné.

CCA umožní řešení těchto úloh:

a) Rozhodnout, zda skupiny znaků, představujících obvykle rozličná měření na témže předmětu, jsou nezávislé jedna na druhé, nebo naopak určit regresní vztah, který existuje mezi oběma skupinami.

b) Nalezení skupiny znaků, aby lineární kombinace každé skupiny byly maximálně korelovány.

c) Objasnění povahy kteréhokoliv ze vztahů, jež existují mezi skupinami znaků x a y , stanovením relativního příspěvku každého znaku do kanonické funkce.

2. Formulace úlohy kanonické korelační analýzy

Kritická je velikost výběru a dostatečný počet pozorování na jeden znak, a to alespoň 10 pozorování na 1 znak.

Láká zahrnovat hodně znaků, neuvažující důsledky malého výběru zakrytí smysluplného vztahu.

Malé výběry budou indikovat vždy statistickou významnost, protože bude nalezena dokonalá lineární kombinace díky malému počtu stupňů volnosti.

Klasifikace znaků na závislé a nezávislé je čistě formální a není vůbec důležitá.

Kanonická korelační analýza váží obě kanonické proměnné tak, aby maximalizovala korelaci a nedává žádný zvláštní důraz na některou z kanonických proměnných.

Složení kanonické proměnné je důležité: musí existovat smysluplný základ původních znaků, ze kterých budou vytvářeny kanonické proměnné.

4. Nalezené řešení a dosažená těsnost proložení

Síla vztahu mezi páry kanonických proměnných je vyjádřena v kanonickém korelačním koeficientu.

Čtverec kanonických korelací představuje velikost sdíleného rozptylu mezi dvěma kanonickými proměnnými. Tyto čtverce nazývají **kanonické kořeny**.

Rutinou je analyzovat kanonické proměnné o statisticky významných korelačních koeficientech.

Nevýznamné kanonické proměnné nemají vztahy mezi znaky vysvětleny.

Nestačí užítí jednoduchého kritéria $H_0: \rho_i = 0$.

Jsou doporučována **tři kritéria rozhodování** vysvětlení kanonické proměnné:

- hladina významnosti,
- velikost kanonické korelace a
- míra redundance.

3. Předpoklady kanonické korelační analýzy

Korelační koeficient má smysl, pokud mezi dvěma znaky existuje **lineární vztah**.

Při **nelineárním** je třeba vhodně transformovat.

CCA může být použita **pro metrické znaky** bez splnění předpokladu normality.

Normalita je požadována k provedení testů.

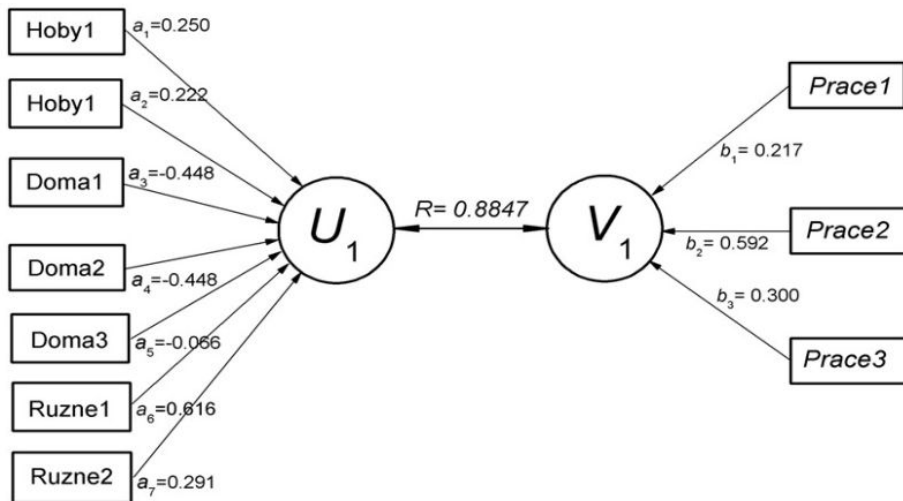
CCA může být použita **i pro nenormálně** rozdělené znaky.

Heteroskedasticita měla by být potlačena.

Hladina významnosti: vypočtená hladina významnosti P je uvažována za přijatelnou, pokud je rovna nebo menší než zvolená hodnota $\alpha = 0.05$, $P \leq \alpha$ pak je testovaný **korelační koeficient** statisticky významný.

Velikost kanonických korelací: by měla být vzata v úvahu, i když neexistuje obecný návod o vhodné velikosti kanonických korelací.

Míra redundance sdíleného rozptylu: i když mírou redundance je sdílený rozptyl, může vést tento ukazatel k chybným vysvětlením, protože čtverec kanonických korelací představuje rozptyl sdílený lineárními kombinacemi skupin znaků a ne rozptyl určený ze skupin znaků.

První pár kanonických korelačních proměnných U_1 a V_1 dostatečně popisuje závislost 7 znaků *Hoby1*, *Hoby2*, *Doma1*, *Doma2*, *Ruzne1*, *Ruzne2* na 3 znacích *Prace1*, *Prace2*, *Prace3* zdrojové matice dat *Spokojenost* (STATISTICA, ORIGIN).

5. Interpretace výsledků

Vysvětlení kanonických proměnných a určení relativní důležitosti každého z původních znaků v kanonických proměnných třemi metodami:

a) **Kanonické váhy:** vysvětlení kanonických proměnných se týká vyšetření znaménka a velikosti kanonické váhy charakterizované pro každý znak v parametrech a , b .

Původní znaky s **velikými váhami** přispívají více do kanonických proměnných.

Podobně znaky s **vahami opačného znaménka** vykazují inverzní vztah s každým znakem.

Znaky s **vahami stejného znaménka** vykazují přímý vztah.

Malá váha může znamenat, nevýznamný znak v kanonické proměnné.

b) **Kanonické zátěže** také zvané **korelace kanonické struktury**, měří lineární korelaci mezi původním znakem a kanonickými proměnnými.

Vyjadřují rozptyl, který sdílejí původní znaky s kanonickými proměnnými.

Může být vysvětlen jako **faktorová zátěž** vyčíslená jako relativní příspěvek každé původní proměnné do každé kanonické funkce.

Každá kanonická proměnná se uvažuje **odděleně** a vyčísluje se korelace skupin znaků vůči kanonické proměnné.

Také **kritéria k určení významnosti korelací** kanonické struktury jsou stejná jako u faktorových zátěží.

c) **Kanonické křížové zátěže:** týká se korelací každého znaku y se znaky x a opačně.

Konvenční zátěže **korelují** s původními znaky. Kanonické křížové zátěže vyjadřují lépe vztah mezi znaky x a y .

6. Ověření výsledků

CCA by měla ověřit, že výsledky nejsou pouze specifické pro daný výběr dat, ale že se dají zobecnit.

Postup: vytvoří se dva dílčí výběry dat a provede se analýza s každým výběrem odděleně.

Pak jsou porovnány kanonické funkce, zátěže kanonických proměnných atd.

Když je nalezen vysoký rozdíl, je třeba uvažovat o jiném způsobu vyšetřování dat.

Kanonická korelace pouze maximalizuje korelace, takže se kanonické váhy a zátěže podstatně změň, je-li jeden znak odebrán z kterékoliv kanonické proměnné.

7. Diagnostikování problémů kanonické korelační analýzy

CCA má tato **kritická úskalí**:

- Výběr dat by měl být reprezentativní a náhodný.
- Špatná spolehlivost měření může vést k nižším odhadům korelací mezi znaky.
- Mají se vyhledat odlehlé hodnoty pomocí rozptylových diagramů znaků.
- Když znaky přispívají pouze málo, jsou obvykle kandidáty na odstranění.
- Je třeba ověřit kanonickou korelaci vyšetřením koeficientů, zda kanonická korelace je dost vysoká.
- Liší-li se podstatně kanonické koeficienty od kanonických zátěží, tj. mají-li třeba rozdílné znaménko, pak je nutné je objasnit.
- Jelikož kanonická korelace užívá obou skupin znaků y a souboru x , je celkový počet znaků použitých velký, což může způsobit problém u úloh s dírami v datech.

PŘÍKLAD 6.2 Testy IQ kanonickou korelační analýzou

Bylo vyšetřeno 15 respondentů pěti rozličnými testy a vyčíslena hodnota inteligenčního kvocientu IQ. Tím vzniklo dohromady šest znaků zdrojové matice dat. Cílem je posoudit korelaci dvou skupin testů, když je k dispozici 15 dvojic vážených průměrů.

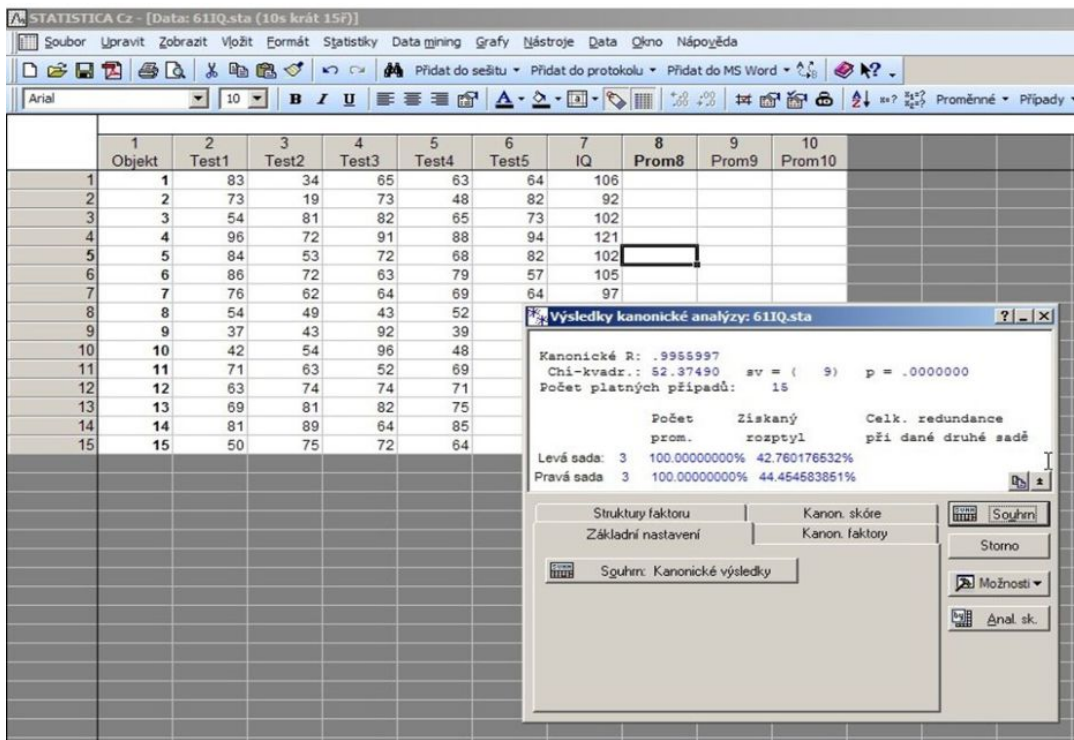
Úkol úlohy: vyšetřete skupinu 3 vybraných testů v závislosti na druhé skupině 3 testů a pokuste se popsat závislost $(TEST4, TEST5, IQ) = f(TEST1, TEST2, TEST3)$.

Data: Každý z pěti testů obsahoval 10 bodovaných otázek, hodnocených v rozsahu 0 až 100 bodů. Matice TEST1 až TEST5 a IQ představuje 15 hodnot váženého průměru z 10 odpovědí u každého testu.

Objekt	Test1	Test2	Test3	Test4	Test5	IQ
1	83	34	65	63	64	106
2	73	19	73	48	82	92
3	54	81	82	65	73	102
4	96	72	91	88	94	121
5	84	53	72	68	82	102
6	86	72	63	79	57	105
7	76	62	64	69	64	97
8	54	49	43	52	84	92
9	37	43	92	39	72	94
10	42	54	96	48	83	112
11	71	63	52	69	42	130
12	63	74	74	71	91	115
13	69	81	82	75	54	98
14	81	89	64	85	62	96
15	50	75	72	64	45	103

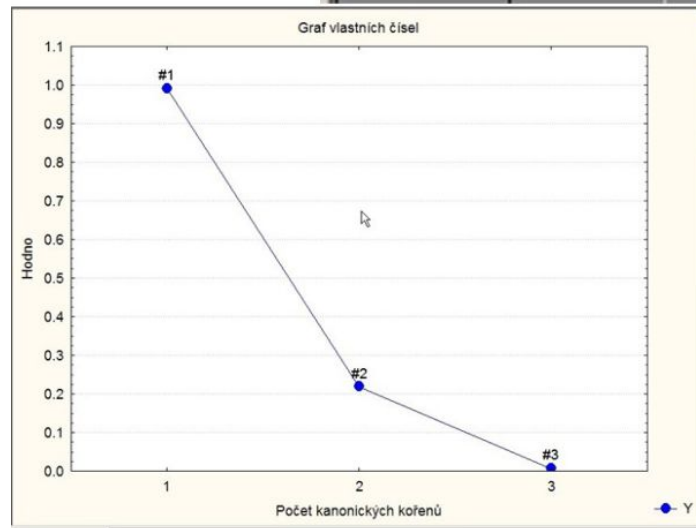
Úlohy pro CCA ve software STATISTICA

The screenshot shows the STATISTICA software interface. The main window displays a data matrix with columns labeled 'Objekt', 'Test1', 'Test2', 'Test3', 'Test4', 'Test5', 'IQ', 'Prom8', 'Prom9', and 'Prom10'. The rows represent 15 respondents. A dialog box titled 'Zvolit proměnné pro kanonickou analýzu' (Select variables for canonical analysis) is open, showing a list of variables and options for selecting variables and displaying statistics.

Kanonické váhy, pravá sada (61IQ.sta)

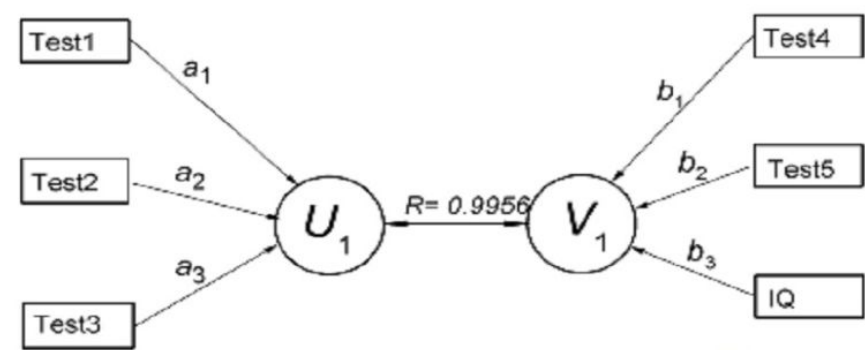
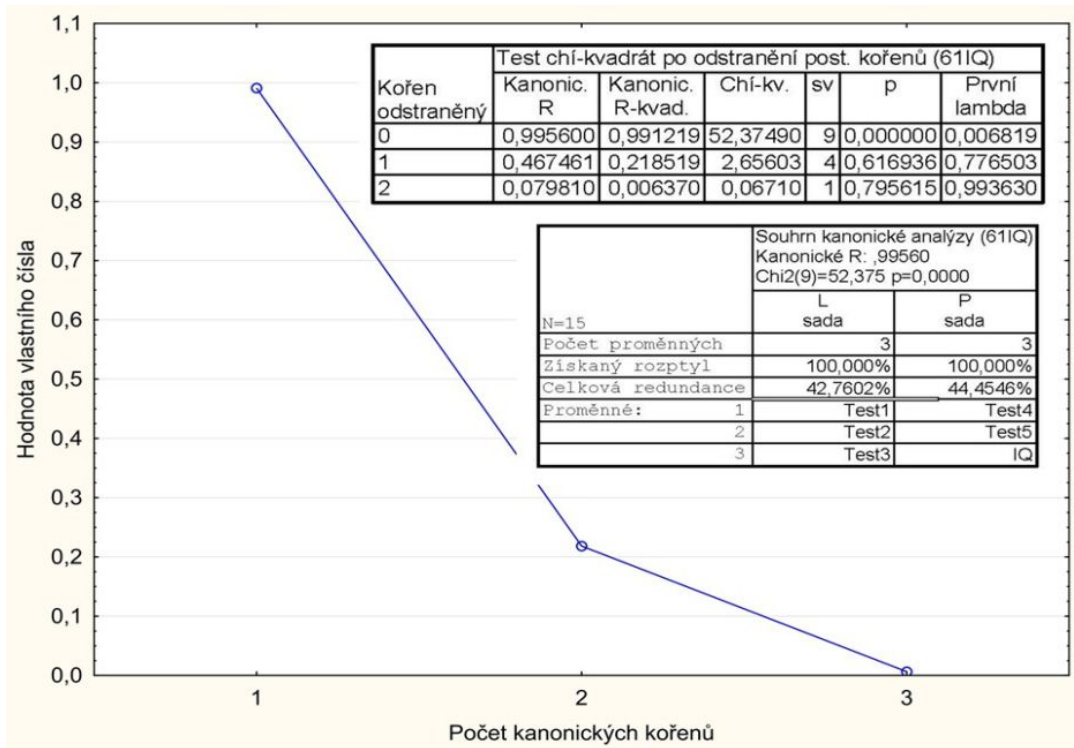
Proměnná	Kořen 1	Kořen 2	Kořen 3
Test4	-1.02137	-0.104989	0.37086
Test5	0.00599	-0.990267	0.22402
IQ	0.06536	-0.229775	-1.05024

Souhrn kanonické analýzy (61IQ.sta)

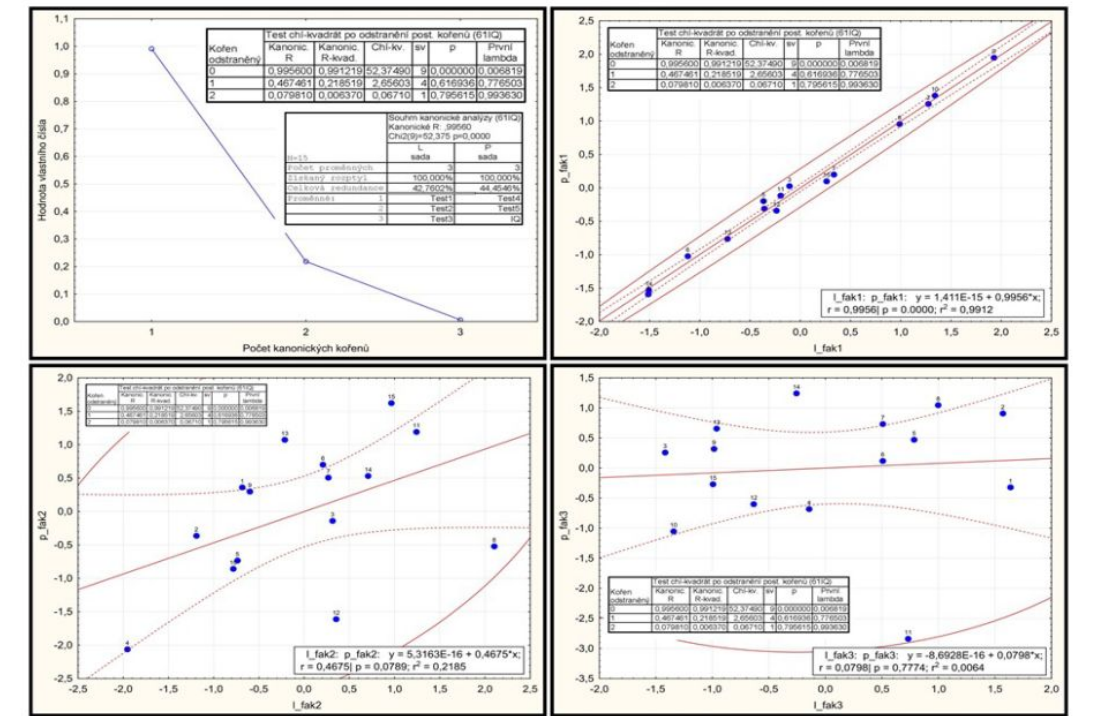
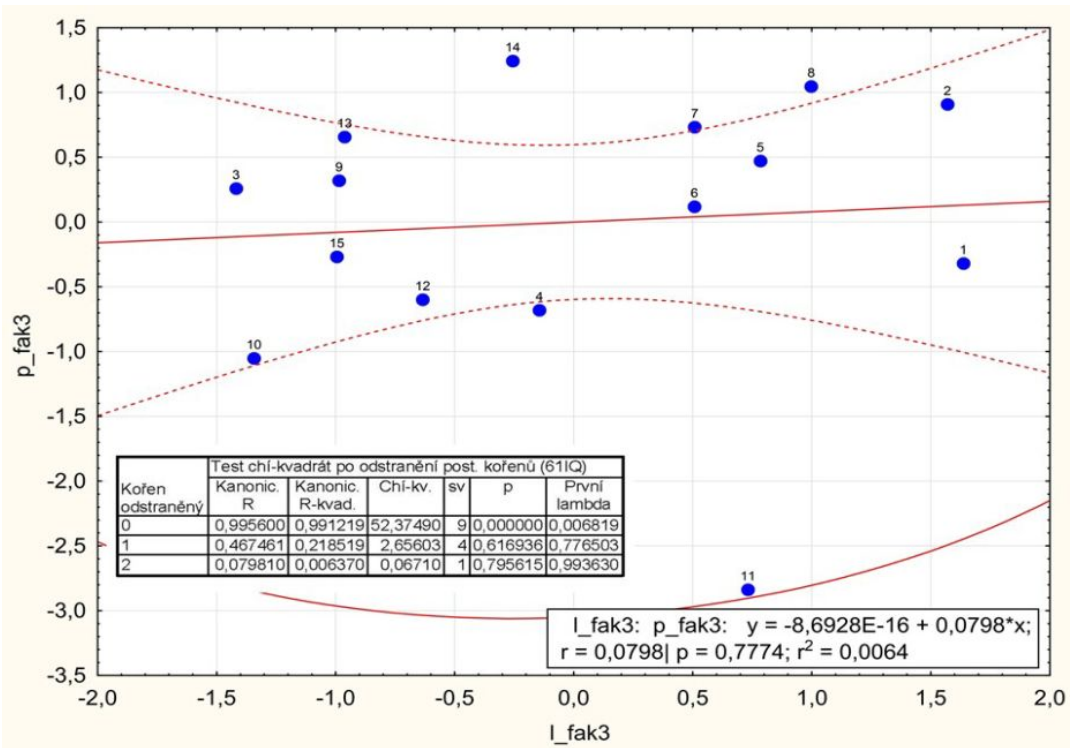
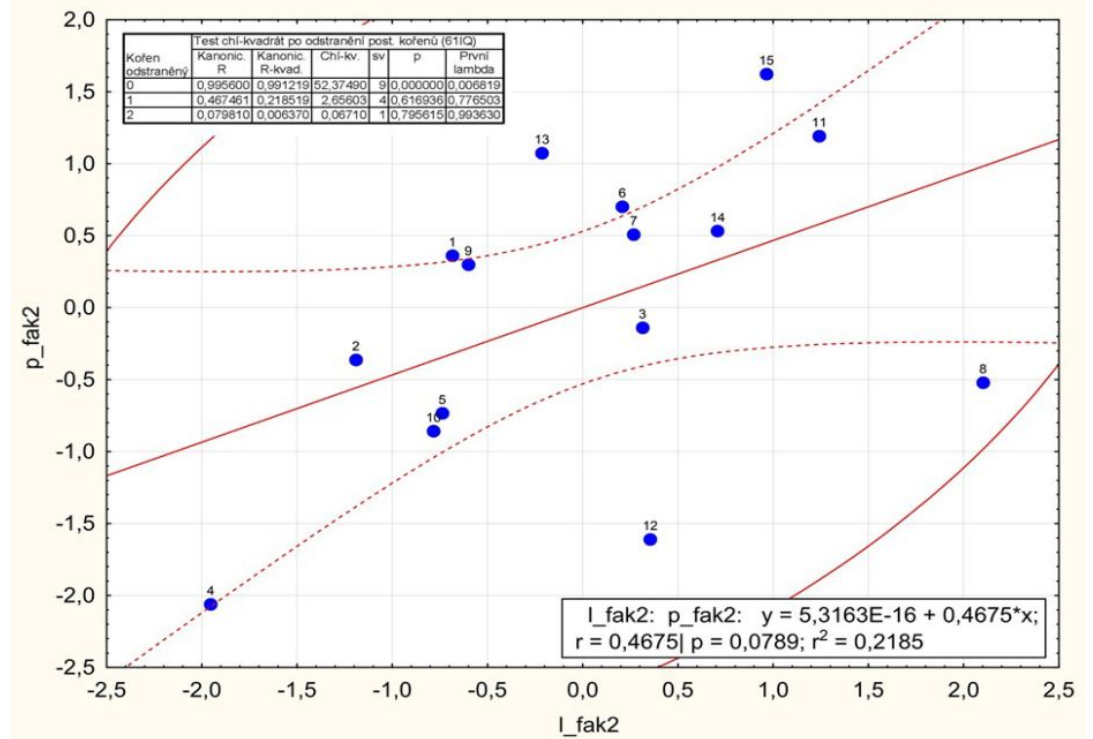
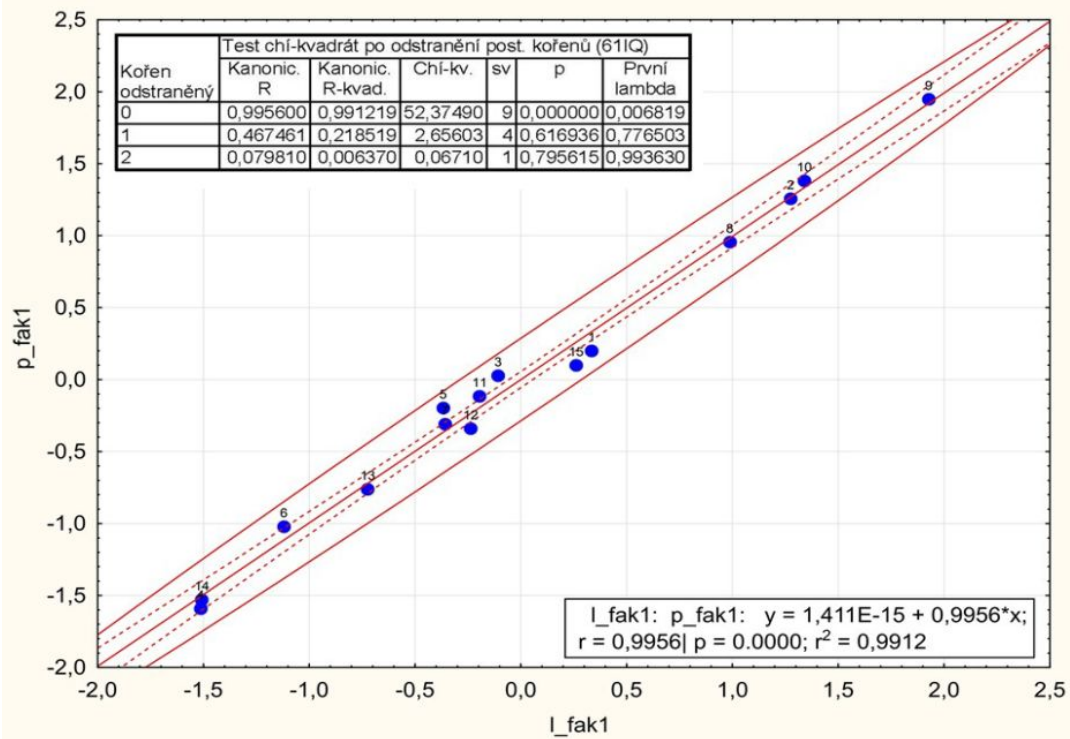
Kanonické R: .99560
 Chi2(9)=52.375 p=0.0000

	L sada	P sada
Počet proměnných	3	3
Získaný rozp. (%)	100.000%	100.000%
Celková redundance	42.7602%	44.4546%
Proměnné:	1 Test1 2 Test2 3 Test3	Test4 Test5 IQ

Obr. 6.8b-První pár kanonických korelačních proměnných U_1 a V_1 dostatečně popisuje závislost 3-znaků $Test1, Test2, Test3$ na 3-znacích $Test4, Test5, IQ$ zdrojové matice dat IQ (STATISTICA, ORIGIN).

PŘÍKLAD 6.3 Ovlivnění subjektivních postojů a názorů žen svým zdravotním stavem

V roce 1975 bylo dotazníkem vyšetřeno v San Fernandu Valley na předměstí Los Angeles 465 žen věku od 20 do 59 let. Průzkum byl zaměřen na zdravotní, demografické a subjektivně zbarvené postoje a stavy a odhalit míru znaků osobního postoje, vztaženého ke svým zdravotním charakteristikám.

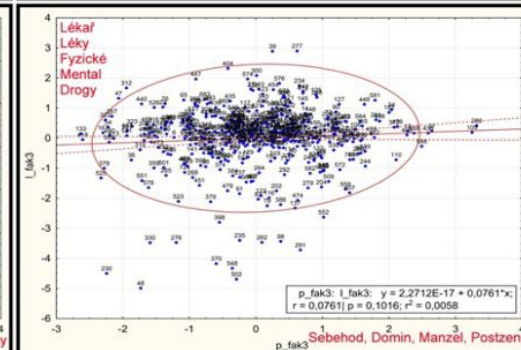
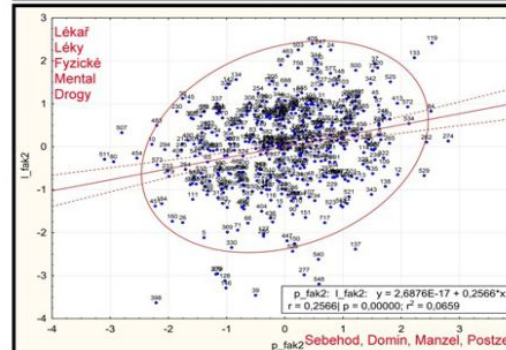
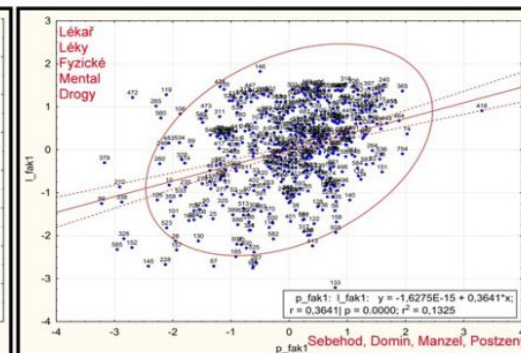
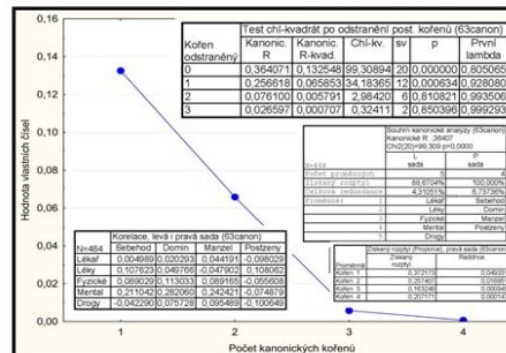
Cíl úlohy: existují ve 9 znacích zdrojové matice dat nějaké skryté vztahy, a to mezi prvními 5 znaky zdravotního stavu ženy a následnými 4 jejími psychologickými znaky?

Data: Ve zdrojové matici dat Canon každá z žen odpověděla v dotazníku na 9 otázek.

V 1. souboru proměnné U jsou 4 znaky: **Postženy** značí míru důležitosti postavení ženy, **Domin** značí míru dominantního postavení v rodině, **Manžel** je hodnotící postoj ke svému manželství, **Sebehod** značí míru sebehodnocení. Větší čísla ukazují nepříznivější postoj, zvýšené pocity bezmocnosti ovlivnit něčí osud nebo narůstající nespokojenost se svým manželstvím a stále větší sebezpočehování.

V 2. souboru proměnné V je 5 znaků zdravotního stavu: **Mental** se týká mentální zdraví, **Fyzické** se týká fyzického zdraví, **Lékař** vyjadřuje časté návštěvy u lékaře, **Léky** vyjadřuje oblibu v užívání léků, **Drogy** značí frekvence užívání psychotropních léků. Vyšší hodnoty bodů vyjadřují horší mentální a fyzické zdraví, častější návštěvy lékaře a větší užívání léků. Znaky s kódem L ve zdrojové matici dat značí transformovaná data.

Objekt	Lékař	Léky	Fyzické	Mental	Sebehod	Domin	Manžel	Drogy	Postženy
1	1	8	5	8	16	5	36	3	42
2	3	7	4	6	17	5	21	0	38
...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
465	3	8	5	2	16	6	19	4	45

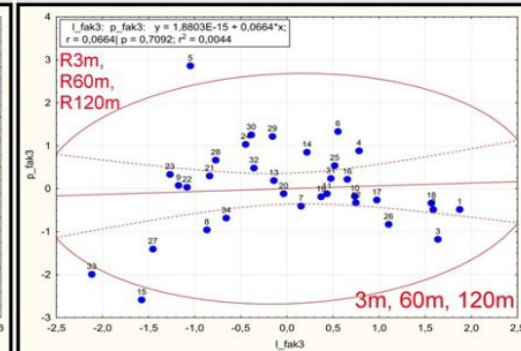
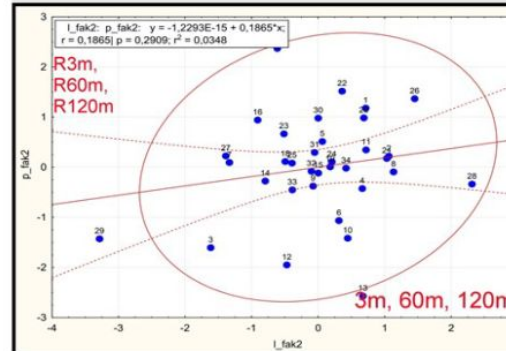
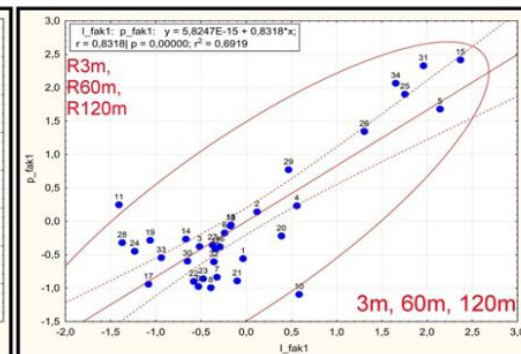
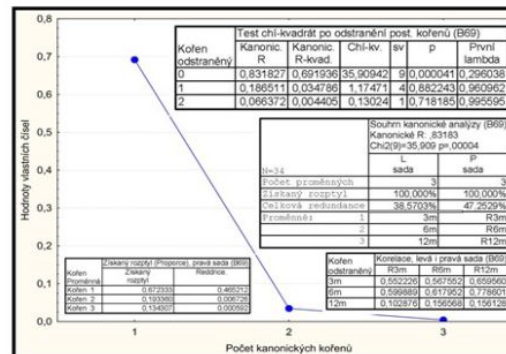

Úloha B69 Účinnost vakcíny Biocan R po vakcinaci a revakcinaci

Ověřována imunogenita vakcíny u psů odpovědi po první vakcinaci a revakcinaci (IU v séru). Použito 40 psů věku od 3 do 6 měsíců, obou pohlaví a vakcinováno proti vzteklině 1 ml vakcíny Biocan R intramuskulárně. Odebrány vzorky krve na titr protilátek proti vzteklině stanovením počtu mezinárodních jednotek (IU), a to v rozmezí 3, 6 a 12 měsíců po první vakcinaci.

Za rok byli psi revakcinováni Biocanem R v dávce opět 1 ml a krev odebírána opět v intervalu 3, 6 a 12 měsíců.

Úkol úlohy: Existuje vazba mezi protektivní imunitou získanou po první vakcinaci a protektivní imunitou získanou po opakované revakcinaci u stejného druhu zvířat?

První vakcinace

Revakcinace

3 měsíce	6 měsíců	12 měsíců	3 měsíce	6 měsíců	12 měsíců
4.3	4.1	1.95	9.1	8.1	5.3
.....	.....	.....	.....	.....	.....
3.5	3.4	1.75	7.8	7.5	4.3

Úloha B72 Kanonická korelační analýza vztahu mezi znaky mozku a tělesných proporcí

Willerman et al. (1991) shromáždil výběr 40 pravorukých studentů psychologie, (kde ID jsou Female nebo Male) a podrobil je čtyřem Wechslerovým subjektivním IQ-testům:

Subjektivně: Slovní zásoba dle **FSIQ** testu,
Podobnosti a Konstrukce bloků **VIQ**,
Kompletace obrázků **PIQ**

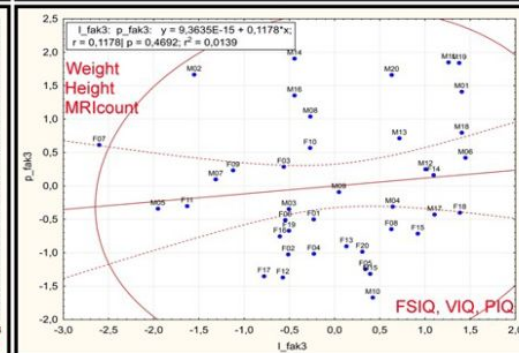
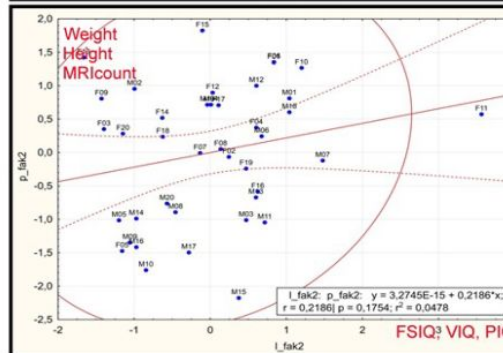
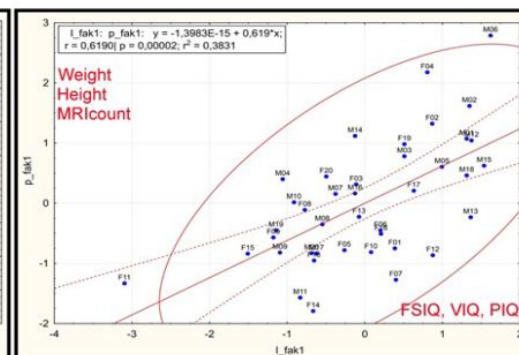
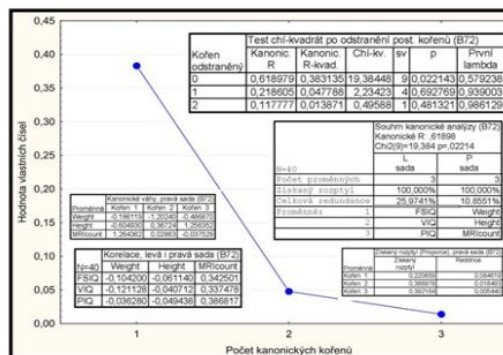
Objektivně: použita metoda magneticko-rezonančního zobrazování 18 MRI záběrů:

MRICount k určení velikosti mozku studentů v pixelech,
hmotnost studenta **Weight**,
výška studenta **Height** (inch),
pohlaví studenta **Gender**.

Úkol: Kanonickou korelační analýzou zjistěte, zdali jsou výsledky těchto testů závislé na velikosti mozku a tělesných proporcích respondentů.

○ **Data:** Zdrojová data:

ID	FSIQ	VIQ	PIQ	Weight	Height	MRICount	Gender
F01	133	132	124	118	64,5	816932	Female
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
M20	89	91	89	179	75,5	935863	Male

Úloha C34 Vyšetření vlivu zárodku na vlastnosti hydratovaného oxidu titaničitého

Titanové roztoky rozkladem ilmenitu kyselinou sírovou vylučují za varu bílou sraženinu hydratovaného oxidu titaničitého k přípravě pigmentového TiO₂. Operace této hydrolyzy je zároveň dělicím procesem, kdy se s vysokým výtěžkem získá TiO₂ v pevné fázi, zatímco železo a ostatní nečistoty zůstávají v roztoku. K dosažení dobrého výtěžku je nutná přítomnost zárodků dvěma metodami hydrolyzy:

zárodková a zřed'ovací.

Zárodková hydrolyza spočívá v přípravě zárodků mimo hydrolyzační kád' a přidání zárodku do roztoku na začátku hydrolyzy.

Cílem úlohy je nalézt **znaky** připravovaného zárodku, na kterých závisí **kvalita** připravené suspenze TiO₂. Nalezněte závislost mezi **znaky zárodku** a **kvalitou výsledného hydrolyzátu**?

○ **Data:** Popis znaků ve sloupcích:

Hydrolyzát (levá strana CCA): Sed je sedimentace, D50 je velikost částic d 50,

Část. 1μ je obsah částic do 1 μm,

Zárodek (pravá strana CCA): Stab. je stabilita, TiO₂ cel je obsah celkového TiO₂, TiO₂ ro je obsah rozpustného TiO₂, TiO₂ ko je obsah koloidního TiO₂, Na je obsah sodíkových iontů, TiO₂/Na je poměr obsahu TiO₂ a sodíkových iontů.

i	Sed.	D50	Část.1μ	Stab.	TiO2 ce	TiO2 ro	TiO2 ko	Na	TiO2/Na
1	123,0	3,2	14,6	115,0	158,2	123,1	22,2	14,4	11,0
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
17	111,0	4,3	11,3	160,0	155,4	147,4	5,2	18,7	8,3

